

Rom Pas Por ai Romihündambo sürü papimarandi

¹ Karıhasıhandürı ro Por-anahı, roana Kraıs Sısasındı moanı ratüpurıya-rıhandeimb-anahı. God ai wambo Kraısındı hoafı semındı ho-rambohünda kafaore hınıngıreandıruhı asu se aboedı hoafı ra bokandıhawandı mehu-anahı nda. ² Aboedı hoafı ndanahambo God ai horombo hoafımareandı asu hoafı ra ahandı hoafı hoafıyomo-rundeımbı ai ahandı Bukambe sürü paru masıhoemo. ³ Aboedı hoafı ranana ahandı Nımorı ranahamboane hoafımayo. Nımorı ra Sudahündı nındou adükarı bogorı Defitındı sırambeahındı nındoumbofi tükümeıfıyu. ⁴ Nga ahandı sürühoeımbı yıfıafı ranahambo ana God-ani ahandı afındı hondayu. Ai Godındı Nımor-ani ranımbı weındahı randeanda tüküfembözünda God ai ahandı ngınındı afındınambo ahambo yıfıhündı botımarırı. Sapo aiana sıhefı Adükarı Sısas Kraıs ra. ⁵ Ahandı sünguyo ro hoafı semındı ho ratüpurı ra masahumındefı. Asu Suda-yafe ndıfo nımorehı nındowenihı muıguambo hıfıhü ranai Sısasımbı anıhondümböndıhorühı ahandı hoafı ra süngumbırıhındı yahuhaya ranımbö- hündä God ai yıhoefımbö kamafoareamunı. ⁶ Asu nındou Rom ngoafıhü amarei ra sıheimbo kameihıyu hoafı ra hoafımbö koamarıhemunı. Sapo sıheimbo God ai Sısasınd-aneı mehündürı. ⁷ Se Rom ngoafıhü amarei sıheimboyu sapo

God ai ηγusüfo parearühi asu ai nindou wand-
 anei yahuhaya dıbonımendürı, sıheimboanahi
 ro sürü nda paparıhandı. Sıhefi Ape God
 asu Adükari Sisas Krais ai sıheimbo moanı
 hıpoambo-ndıneandürühi ηγusüfoambe
 afurıfımbı hohoanımo mbısabına-ndüramboane.

*Por ai Romıhündı hoeifendürımbı yahum-
 boanı*

⁸ Ro randıhe hoafındahandürı samboanahi,
 muηguambo hıfi nindou amarei ranai
 se anıhondümbo-rıhindeımbı nindou
 anımbıoei ranımbı wataporımbı-arıhündı
 ranımbıoanahi asu Sisas Kraisındı süηgu
 sıheimbohünda wandı God ranahambo
 hıhıfarıhüni. ⁹⁻¹⁰ Godındı Nımorı ranahambo
 aboedı hoafı ra hoafıya rıhandühi wandı
 muηguambo hohoanımo Godımbı ratüpuri-
 yahühanahi. Ai fıfıreamboanı sapo ro nımbı-
 nımbısi sıheimbo hohoanımoayahühi ahambo
 dıdıbafıya arıhandı. Ai wambo sıheimbo
 hoeifendürımbı farıhefe-ndırımbıohündambo
 hohoanımoayu ana, asu ro süηgunambo
 dıdı sıheimbo hoeındı-heırımbıoyahi. ¹¹ Ro
 Yıfıafı Aboedındı-mayo moatükunı sıheimbo
 ηγınemındı-ndürımbıohünda segodürımbı
 sambo, ranımbıoanahi asu ro sıheimbo
 hoeifendürımbı hohoanımo-ayahandürı.
¹² Hoafı nda rahurai-ane: Sıhefi anıhondümbofe
 ranına sımbıorı-sımbıorı ηγınımbı-ramındımun-
 amboane samboanahi hohoanımoayahı.

¹³ Wandafı mamı, se ndorıhi fıfırındıhındı,
 ro sıheimbo sowana afındımbı sınımbı
 samboanahi hohoanımoayahı. Nga asu
 wambo afındımbı bıdıfırı moatükun-ane

nafi güreandiri marandi. Ro Godindi ratüpurü ratüpurüyahühi Suda-yafe ndifo aheimbo fariheheandürani ahandi hoafi anihondumbo-rihindeimbi nindou tüküyahi marihünd-ane. Nga ranimboanahi siheimbo sowanambo amboani sinimbo samboanahi, sihei anihondümbofofe hohoanimo ra farihefembohünda sapo aheimbo mafarheheandüri nou. ¹⁴ God ai wambo ranü ratüpurü masendira ranimboane asu roana nindou Grikindi adükari ngoafihü amareiane asu nindou nimambe burayei-ane, nindou fifirihindeimbi rananei asu fifirifekoatemayei rananei munquambo aheimbo hoafi ro moani bokandihheha samboanahi ngusüfoambe fufurafoareandiri. ¹⁵ Ranimboanahi asu Godindi aboedi hoafi nda Rom ngoafihü amarei siheimbo amboa bokandihheandüri sa hehea ro hürütayahü.

Aboedi hoafi ana Godindi nginind-ane

¹⁶ Nga ro moai aboedi hoafi ranahambo amoanngiyahi. Nimboe sapo ranana Godindi hoafi nginindi hamindiyo hayamboane asu ai didiyei anihondumbo-arihindi ranaheimbo aboedambo-reandüri-randeimbi mayowambo wambo. Sudahündi aheimbo-so boatei tüküfe mburamboyo asu sünguna ahei ndifo ranaheimbo-so amboa tüküme feyo. ¹⁷ Nga aboedi hoafi ra sapo God ai nindou anihondumbo-arihindi ranaheimboya nindou mbumund-anei ehündüri asu Godindi mbumundi hohoanimo hoafi ra ranambeah-ane weindahi tüke feyo. Mbumundi hohoanimo ranana anihondümbofofe hohoanimo ranisüngu yangiri weangrühi

peyo haya hombo bidifirani tükefeyo. Nga Baiborambe hoafi ranahambo yare hoafi+yowohü yahoya, 'Nindou ranai ana an+hondümbofe hohoanimo rani-süngu yangiri nimboeimboyei,' meho.

Munquambo nindou Godimbo daboadanambo-ar+hor+

¹⁸ Nindou sapo Godimbo daboadanambo-r+horühi asu moaruwai ham+ndi ho-hoan+moyeih+ ahei moaruwai hohoan+monambo ahandi an+hondü hoafi ra gürühi ar+hündi. God sünambe amaru ahandi hürütü ra ranaheimbo weindahi tükufe arandi. Asu ai ranambo nindou rahurai ranaheimbo y+bobondear+mbui.

¹⁹ Nga nindou ai God ranahambo fifir+ fembo hohoanimo ra moai dibo yangoro. Nga God ai ahandi+hoari rani-moatükun+ ra aheimbo weindahi-mareandüri. ²⁰ Yin+, God ai hifi nda naf+marandi asu horombo hondü peyo haya hohombo hapondani amboani raran+moatükun+ ai naf+marandi ra nindou ai hoeir+himboanei. Ran+nambo asu nindou ranai God ahambo ng+r+ himboari hondünambo hoeind+hor+st, nga ai nüngu-nahurayü ranahambo fifir+nd+himboyei. Ai ahandi koadürümbo yangoroweimbi ng+n+ndi ra fif+nd+hindi asu ai God hondayu ranahambo fifir+nd+himboyei. Ran+imboane asu ai ng+r+ roana moai ranahambo fifir+hund+ mb+sei.

²¹ Sapo nindou ai Godimbo fifir+-mar+hor+yosi, nga asu ai moai Ahambo adükar-ani seihü, sihefi God-ani sahündowohü hi+hifi+r+hor+r+hündi. Nga asu moan+ndi moatükun+imbo ngusüfo pamar+hindi asu ahei hohoan+mokoate

hohoan+monambo ahei ngusüfo ra n+imbi mamarondür+.²² Asu ai rar+hi hoafiyeih+ seiya, roana fifir+hundeimbi nindou-aneft+, masei, nga ai nindou fifir+ifekoate tükümehind+. ²³ Asu ai God koadürümbo-koadürümbo nunguweimbi ranahambo hin+ngir+hi hehi asu ai sümbuyorandeimbi moatükun+, nindou, ndu, nin+hond+, wako sisam+ ranahambo hei did+bafiyei r+hündü+ h+h+fi-h+h+fiyei mar+hünd+.

Mam+kar+ hohoan+mo

²⁴ Nindou ranai moaruwai ran+ hohoan+mo-mayeiamboyu asu God ai aheimbo yare moan+ hin+ngi-mareandüra asu ai y+koar+fo hohoan+mo ngusüfoambe bot+mareandür+ asu amoan+ngümb+ moatükun+ simbor+ hoyei mar+hünd+. ²⁵ Nindou ra God+nd+ an+hondü hoaf+ ranahambo hin+ngir+hi hehi asu t+kai hoaf+ süngur+hi ar+hünd+. Ran+yei asu ai n+ine-moatükun+ God naf+marand+ ranahambo hohoan+moyeih+ did+bafiyei mar+hünd+, nga asu ai God mun+gu-moatükun+ naf+marand+ ranahambo moai an+hondümbo-r+horüh+ did+bafiyahindo r+hünd+. Nga awi si+h+r+ mun+guambo si aho ra ahambo adükar-ani mb+sefi+amboane, nga an+hond-ane.

²⁶ Nindou ranai moaruwai hohoan+mo ramar+hind+ ran+imbo-hündambo God ai aheimbo amoan+ngümb+ hohoan+mo ngusüfoambe amaro ra-süngure hin+ngi-mareandür+. Ran+imboyei asu n+imoreh+ ai-amboan+ nindowenih+d+bo aboed+ n+ngokoate-yeih+ ngorü n+moreh+ d+bo mam+ ran+ hohoan+mo süngumar+hünd+. ²⁷ Asu nindowenih+ ai-amboan+ ran+ süngumboemo ai

hohoanimo aboedi ahamundi nimorehi-babidi refembo ra hiningiru houmbo nindowenih ahamundihoari bogo moaruwai hohoanimombo mehomo. Raniyomo asu ai amoaningumbi moatükunî yaru arundi ranimbo-hünda asu ahamundihoari tîrifo afindi masowandümo sapa ai ramefundî rani simogodihumbo.

²⁸ Nindou ai Godindi anihondü hohoanimo fifirife ranahambo süngufembo moei masei ranimboyu asu God ai ahei yikoarifo hohoanimo moaruwai yare hiningimareandüra, asu ai rani-moatükunî refembo yowanimbo-mayo ra ai rani-süngumarîhindi. ²⁹ Asu aheimbo hohoanimo moaruwai hamindi mengoro ranai tüküra pimareandürî yikoarifo hohoanimo, sümbuyo-randeimbî hohoanimo, hohoanife hohoanimo, ñgorumbo yifari hohoanimo, ñgorumbo ñgusüfoambe moaruwaimbofe hohoanimo, nindoumbo hifokoeffe hohoanimo, ñginindi hoafi hohoanimo, ñgorumbo tikai hoafi hohoanimo, ñgorumbo moaruwaimbofe hohoanimo, munğu hohoanimo ra süngumarîhü hei. ³⁰ Raniyei asu ñgorumbo dabodani hoafi hohoanimo, ñgoründî ndürî weindahî hamindi moaruwaimbofembo hohoanimo, Godimbo yiboarukofi hohoanimo, hoafi mbahirîhefimbî hohoanimo, afindi-afindeimbî hohoanimo, ahei fi ranahambo borî hohoanimo, munğuambo ra süngumarîhü hei. Ai simborî moaruwai hohoanimo ranahambo refembo hohoanimo, asu hond-afindi-yafe hoafi himborî-koate, hohoanimo munğu ra rareirani hohoanimo munğuambo ra rarîhi marîhündî. ³¹ Ai

ngusüfo hohoanimo koate-anei, asu moai ahei hoafayei ranahambo kikhirihümündi, moai ahei fikiminindimbo hohoanimo yei, asu ai moai nindou ngorumbo hipoambo-rhindühi farihhindühi. ³² Nindou ranai Godindi mbumundi hohoanimo hoafi ra ndorihifirihindi. Hoafi ra yare hoafiyowohü yahoya, 'Nindou düdi ai hohoanimo yahurai hohoanimo ayu ana, yifimbiyuwamboane,' meho. Nindou ai ra firihindisi, nga moaruwai rawarhindi. Asu rani yangiriyopoani, nga nindou bidifiri ai rawarhindi ranaheimbo siaoyahi arihündi kameihi.

2

Godindi yibobofe hohoanimo ai mbumund-ane

¹ Ranimboane asu nindou didiyei nindou ngorumbo papi-hoafirihündürani, se ngiri ro hütiefipoani mbisei. Nga se ngorumbo papi-hoafirihündürani se sihei-fimbo amboani papi-hoafirühi arihündi, nimboe se rani moatükuni ai rawarhindi ra sapo se-amboani rawarhindi ranimbo wambo. ² Nindou sapo moaruwai hohoanimo rahurai rawarhindi ranaheimbo God ai papi-hoafarandüri, nga ahandi yibobofe hohoanimo ra mbumundi saf-ane, ra sihiri firihündi. ³ Nga se nindou bidifirambo ai hohoanimo rahurai hohoanimo ayu ranahambo papi-hoafirihündühaneisi, nga se-amboa siheihoi rani hohoanimo rahurai rarihündühanei, nga se nungurihi ranahambo hohoanimo-yehiyeya? Asu se Godindi yibobofe tükufeyowambe

ra aboedambo-ndahumboyefi seimboyeyi?
⁴ God ai siheimbo hohoanimo aboedi safi hohoanimoyundürühi siheimbo nimai yibobofe-ndürikoate gedühi hifandarandürü. Nga ahandi hohoanimo ra se moanane seimboyeyi? Godindi aboedi hohoanimo ra siheimbo didiboado-fendürani asu se hihirife ahambo süngufimbo-hündamboane, nga se ranahambo moai fifirihindiyo? ⁵ Nga se afindi-afindeimbanei asu ngiri sihei moaruwai hohoanimo ra hiningindihindi. Mami rani hohoanimo süngu Godindi-mayo nginindi hamindi hohoanimo ra siheiwami papirihündühi nou-anei. Asu se süngunambo God ai nginindindühi ahandi mbumundi hohoanimo süngu yiboboreandambe animbo rani-simboani weindahi tükündifeyoani asübusümbi hohoanimo ra ndahümündimboyeyi.
⁶ Nga nindou mamami nne-moatükuni ai rawarihindi rani simogodihumbo animbo God ai aheimbo yibobondearümbui. ⁷ Nindou bidifiri didiyei aboedi hohoanimo ra sünguarühi hei ana, sapo God sihefimbo ndürü adükariamboane asu sümbokoate yangiri ningombo ranane muᅅguambo rani-moatükuni mbisemuna seimboanei rawarihindi. Nindou rahurai ranaheimbo-animbo God ai yangiri koadürumbo ningoweimbi ra dagadürümbui.
⁸ Nga asu nindou bidifiri didiyei ai ahei fimbo yangiri hohoanimoyeyihi anihondü hohoanimo ranahambo yiboaruko-rühindühi asu nne hohoanimo moaruwai meᅅgoro ra süngufembo hohoanimoayeyi ranaheimbo-animbo God ai nginindindühi tiᅅirifo afindi

dagadürimbui. ⁹ Rani-simboan-animbo nindou munḡuambo sapo hohoanimo moaruwai meḡgoro süḡuarıhi hei ranaheimbo tiḡiriifo-ane asu asübusı afındı ranane ranı-moatükunı ra dagadürimbui. Ranı-moatükunı ra Sudaḡündı aheimbo-so boatei tükündıfendürı mbundambo-animbo asu süḡunambo munḡuambo nindou amurı-mayei aheimbo-so amboanı tükündıfendürımböe. ¹⁰ Nga asu nindou munḡuambo didıyei ai sapo hohoanimo aboedı ra-süḡuarıhindı ranaheimbo-animbo God ai ahandı hımböamupui-randeimb-ane, ndürı adükar-ane asu ḡgusüfo afurıfe kife-ane munḡuambo ra dagadürimbui. Ranı-moatükunı ra Suda aheimbo boakorı dagadürı hayambo-animbo asu nindou amurı-mayei ranaheimbo amboanı dagadürimbui. ¹¹ God aiana ḡḡırı nındoundı sırı ranahambo hohoanımondu, ḡga munḡuambo mamı hohoanimo süḡgu türüfoa-reandürıhani yıboboareandürı arandı. Nga nıne-moatükunı nindou ai rawarıhindı ranı-süḡgu yaḡḡırı animbo ai türüboadeandühi yıbobondeambui. ¹² Nga nindou didıyei Mosesındı-mayo ahınümbı hohoanimo ranahambo fıfırıfekoate-mayei-aneısi, ḡga moaruwai hohoanimo süḡgurıhindanı God ai ahınümbı hohoanimo ranahambo hohoanımoate-nduhü aheimbo randeandüra awandıhehimboyei. Asu Suda ai ahınümbı hohoanimo fıfırıhindısi, ḡga asu didıyei moaruwai hohoanimo süḡgurıhindanı ahınümbı hohoanimo ranı-süḡgu yıbobondearümböe.

¹³ Nga nindou didıyei ahınümbı hohoanimo

ranahambo himborimayei raní-yeipoaní ai Godíndí himboahü aboedí mbumundí nindou anímboei, nga wantí. Nga nindou ai ahínümbí hohoanímó ranai hoafímáyo ranahambo sünguríhindühi rawaríhi hei ranai-anímbo Godíndí himboahü aboedí mbumundí nindou tükündahimboyei. ¹⁴ Nga nindou Suda-yafe ndífo aiana moai ahínümbí hohoanímó ra fífíríhindísi, nga bídífírí ai moaní ahei hohoanímonambo yangírí aboedí moatükuní ahínümbí hohoanímó ranai hoafímáyo raní-süngu-aneí ratüpuríyei aríhündí. Ai ahínümbí hohoanímó ra fífírífekoate-ayeí amboaní asu ai aboedí hohoanímó ra aheihóari puríhümündihü hohoanímoyeihanei. ¹⁵ Raní hohoanímó ai raní-sünguríhi hohoanímoyei aríhündí asu ahei aboedí hohoanímó ranai-ane ahei ngusüfoambe ahínümbí hohoanímó sürü apaiaro ranahambo nafuiarandí. Raníyei asu ahei ngusüfoambe ranai-amboaní ahínümbí hohoanímó ra puraríhümündi ranahambo nafuiayo, nga ngoambo yiboarukureandürí asu ngoambo ndoreandürí randühane. ¹⁶ Yíbobofe sí ra tüküfe símboan-anímbo munngu-moatükuní sapo rahurai hamíndí nindou aheimbo-so tükündífendürímboe God ai Sisas Kraisíndí warí-süngu nindou-yei hohoanímó díbo mengoro ra türüboadeandühi yíbobondea-ndürímbui. Hoafí yahurai ranane ro síheimbo aboedí hoafí hoafayahíndürühi bokaríhehe aríhandí.

Sudahíndí asu ahínümbí hohoanímó

¹⁷ Asu se nünngu-mandahia? Se hoafíyeihíya, roana Suda-aneí, nga ranímbo-hündambo

ah+nümbi hohoanimo ra fifirar+hundi
 ranimbo wambo Godindi yibobofeambe
 s+hefimbo aboedambo-ndeamunümbui ase.
 Asu se ro-anefti Godindi nindou-ayefti sei
 hehi ranahambo bor+yei ar+hündi. ¹⁸ Sapo
 se ah+nümbi hohoanimo ra yamund+hi
 mbur+hü fifir+hi hehimbo wambo God
 ai n+ne aboed+ hohoanimo-ane ehu ra
 fifirar+hindi asu mbumundi hohoanimoayo
 ranahamboane yifirayei. ¹⁹⁻²⁰ Asu se
 hoafayei+ya ah+nümbi hohoanimo ranambe
 fifir+fe hohoanimo asu an+hondü hoafi ra
 munḡu fifirar+hundi ase. Ranimbo-hündambo
 animbo h+imboat+har+mayei ranaheimbo nafi
 nafuinda-hundür+imboyefti asu nindou n+mbi
 n+maroan+ an+boadei ranahei si rahurai-
 anefti. Asu roana sapo ḡusüfokoate nindouyei
 di+di+boador+hundür+r+hundeimbanefti asu
 n+imoak+di+bou yamund+hundür+r+hundeimb-
 anefti munḡuambo rasei ar+hündi. ²¹ Se nindou
 bod+mondambo yamundar+hindür+ ana, asu
 n+imboe s+hei fimbo yamund+fekoate-ayeia? Se
 hoafiyei+ya, se h+ümbuhün+ipoan+, ase-anesi,
 ḡa asu se ra s+heihoar+ h+ümbuhün+yei+yei
 wan+yei? ²² Se hoafiyei+ya, se n+morehi
 s+s+i+mo, nindowenih+ b+rab+r+ipoan+, ase-anesi,
 ḡa asu se s+heihoar+ ra raweyahindüh+yei
 wan+yei? Se s+sami god ranahambo
 yiboarukoar+hündisi, ḡa asu se s+sami
 godindi worambeahindi napo h+ümbuhün+yei
 r+hündai wan+yeiai? ²³ Se ah+nümbi hohoanimo
 ranahambo ro fifir+humboanefti sei+hü
 ranahambo bor+yei r+hündühaneisi, ḡa
 se hohoanimo ra süḡgufekoate-yeih+ asu

rananımbo se Godındı ndürı moaruwaimborıhındühiyei wanıyei? ²⁴ Nga ranahambo Bukambe hoafı ranai yare hoafıyowohü yahoya, ‘Suda sıhei sünguna nindou ngorü sırıhündı ranai Godındı ndürı ranahambo moaruwaimborıhi hoafıyei arıhündı,’ meho.

Hoearı kefe tırıhefe hohoanımbo asu ngusüfoambe hohoanımbo-ane

²⁵ Asu Suda se ahınümbı hohoanımbo ranahambo sünguarıhi hei ana, sıhei hoearı kefe tırıhefe hohoanımbo ra mbumundı saf-ane. Nga asu se hohoanımbo ranahandı süngufe hokoateyeianı hoearı kefe tırıhefe hohoanımbo ranai refekoate hımbondeimboyei. ²⁶ Asu nindou ngorü sırıhündı sapo dıdıyei ahei fıhoearı ra kefe tırıhefekoate-aneısı, nga asu ai ranı ahınümbı hohoanımbo ra sünguarıhi hei ana, nindou ranaheimbo God ai nindou ranai ana fıhoearı kefe tırıhefımbı hımboyeimboanei mambüsüyo? ²⁷ Yını, asu Suda seana ahınümbı hohoanımbo ra Bukambe mbenıgorındürısı asu sıhei fıhoearı kefe tırıhefe hohoanımoyeimb-aneısı, nga asu se ahınümbı hohoanımbo ranahambo süngufekoate-yei arıhündı. Nga nindou ngorü sırıhündı aiana moai ahei fıhoearı karıhi tırıhehi rıhündısı, nga asu ahınümbı hohoanımbo ra sünguarıhındı ana, nindou rahurai ana ahei aboedı hohoanımomonambo sıheimbo papı-hoafarandürı. ²⁸ Nga nindou ai moanı fı yangırı Sudahünd-ani ranai ana Suda hondüyopoanı. Asu fıhoearı kefe tırıhefe hohoanımbo hondü ranana moanı fı ranahambo hohoanımbo yangırıyopoanı. ²⁹ Nga nindou

düdi ai Godɪndi-mayo moatükunɪ ra ahandɪ ɲgusüfoambe amarondo ana, ai Suda hondani. Fihoeari kefe tirɪhefe hohoanimo hondü ranana ai ɲgusüfoambeahɪndɪ hohoanimo yangɪr-ane. Rani hohoanimo ranana moanɪ fimbo hohoanimoyopoanɪ, ɲga Yifiafɪndɪ hohoanimo-ane. Nindou rahurai ai nindouyei hɪmboahü ndürümbɪ adükariyopoanɪ, ɲga Godɪndɪ hɪmboahü ndürümbɪ nindou-ane.

3

Moaruwai hohoanimo ra ɲgɪrɪ aboedi hohoanimo hɪfɪnambondeandɪ

¹ Ranana asu nūngunde Sudahündi-yei nɪɲgombo ranai ɲgorü sirɪhündi-yei nɪɲgombo ranahambo ɲgasündɪmandea? Asu fihoeari kefe tirɪhefe hohoanimo ranambe nɪne-moatükunɪ aboedi tüküfe aranda? ² E! Afɪndɪ munɲuambo moatükunɪ aho ra rani-poanɪ rani-poanɪreamboane. Mamɪ adükari moatükunɪ ranane God ai Suda aheimbo ahandɪ hoafɪ hondü ai aheimborɪhi hɪfandɪmbɪrɪhünda yahuhaya masagadürɪ. ³ Asu nindou bɪdɪfirɪ ai hoafɪ ranahambo anɪhondümbɪ süngufekoate-aye ranana asu nūngumandɪfea? Nindou ai rani-moatükunɪ rawarɪhɪndɪ ranɪmbohünda asu God ai-amboanɪ anɪhondümbɪ hohoanimo hoafɪ ahandɪ ra hɪnɪɲgɪmandeyo? ⁴ Tikaiyopoanɪ, ɲga anɪhond-ane, God ai ɲgɪrɪ rani-moatükunɪ ra randeandɪ! Nindou ai tikarɪhi hehi hoafaye amboanɪ asu God aiana moanɪ anɪhondümbɪ mam-anɪmbo hoafɪndɪmbui. Sapo Bukambe

hoafi ranai God ranahambo yare hoafi+yowohü yahoya,

‘Nüngu-simboaniyo se hoafindafani nindou hoafi ra anihondayo fifirimbiri-hindamboane.

Asu nüngu-sümboaniyo nindou sishambo papi-hoafindihünani sishafi hoafi ra ahei hoafi ranahambo ngasündimbi-reandüramboane,’

Buk Song

51:4

meho.

⁵ Nga asu sifehi moaruwai hohoanimo ratüpurani hohoanimo ranai Godindi mbumundi hohoanimo ranahambo weindahindeandani ana, sihiri ranahambo nüngu mambi-sefa? God ai sihiri moaruwai hohoanimoyefi arihundi ranimbo-hünda ai sifehimbo simbori tinjirifo asemunani ana, asu ahandi hohoanimo ra moaruwai-ane, randihu ramambisefiyo wanimandefiyo? (Nindou sifehi hohoanimo sünguanahi moani ndarthe hoafiyahi.) ⁶ Ranimoatükunani ra ai wanani! Asu God ai mbumundi hohoanimokoate-ayu ana, asu nüngunde ai nindou hifi ndanihu animboei ranaheimbo türüboadeandürühi yibobomandeandüra?

⁷ Asu wandi tikai hoafi hohoanimo ranambo Godindi hoafi hondü ra weindahiriheandani asu ahandi ndüri adükari tüküfeyo ana, asu nimboe wambo moaruwai hohoanimo-yaheimbi nindou nou God ai papi-hoafarandira? ⁸ Refeana, sihiri randihu hoafindefihüya, awi sihiri moaruwai hohoanimo rani yangiri-animbo süngundihu ngefani ranimbo asu aboedi hohoanimo ra rani-süngu tükündifeyoani

mambisefiyo? Karıhasıhandürı wanı. Nindou bıdifirı wambo tıkai hoafıyahü-ndırıhüya Por aiana yahurai hoaf-ane wataporımbora arandı asei. Süngunambo-anımbı God ai aheimbo ramarıhındı süngu türüboadeandürıhi tıñırıfo dagadürımbui, ıga ranı-moatükunı God ai refemboayu ra ai aboed-anesı.

Nindou moai mbumundı mamı ai-amboanı hıfını nüngu

⁹ Awi refe ana, Suda sıhırı nindou ıgorü sırıhündı ranaheimbo ıgasündıhurümbı-mbeyefıyo? Ra ai wanı! Ro ranı-moatükunı ranahambo hoafıyaheimb-ane, nindou ıgorü sırıhündı ranane, asu Suda ranane, muıguambo sıhırı ana mamı sımogodı nindou yangır-ane fı asu muıguambo moaruwai hohoanımo süngurıhu-rıhundühi sıhefıhoarı hütı-ane fı.

¹⁰ ıga Bukambe hoafı ranahambo yare hoafıyowohü yahoya,

‘Nindou mamı ai-amboanı moai mbumundı nüngu.

¹¹ Nindou mamı ai-amboanı moai Godındı moatükunı ranahambo fı fıreandı, nindou mamı ai-amboanı moai Godımbı kokorürı randı.

¹² Muıguambo ai Godımbı daboadı hıhırıhırı-mboanei.

Muıguambo ai nindou moaruwai saf-aneı tükümehindı.

Nindou mamı ai-amboanı nıne-moatükunı aboedayo ranı-moatükunı moai rareandı, ıga wanı,’ *Buk Song 4:1-3; 53:1-3; Saveman 7:20*

13 ‘Mun̄gu yafambe ana yifambe gabudifekoate anin̄go rahurai-anendür̄i.

Tik̄ai hoafi moaruwai ranai ahei teifi ran̄i-sün̄gu h̄h̄ire ho piyowohü moan̄i yanḡoroweimb̄i hoafi ranai tüküfih-ane.’

Buk Song 5:9

‘Amoas̄ir̄ind̄i yahafambe nindou h̄ifokoefembo t̄ibaḡi amaro nahurai.’ *Buk Song 40:3*

14 ‘Ahei yafambe ambe ana nindoumbo God ai moaruwaimbo-mb̄ireandüra-mboane yaho hoafi

asu moaruwai hühütimbü hoafi ran̄i yanḡir̄-ane hoaf̄iyei ar̄ihünd̄i.’ *Buk Song 10:7*

15 ‘Aiana nindou h̄ifokoefembo hohoan̄imoayei.

16 Aiana nahan̄in̄yo ahei ra mun̄gu-moatükun̄i moaruwaimbofe howohü t̄in̄ir̄ifo af̄ind̄i saimbo yanḡir̄i nindou-anei.

17 Aiana nindou ŋgorü-bab̄id̄imbo moai wud̄ipoapor̄ihi nimarēi.’ *Aisaia 59:7-8*

18 ‘Aiana moai God̄imbo ak̄idou-amboa ah̄in̄ir̄i-horüh̄i yih̄imboyahündo r̄ihünd̄i,’ *Buk Song 36:1*

meho.

19 Asu sih̄ir̄i fifir̄ihumboanefi, mun̄guambo hoafi ah̄in̄ümb̄i hohoan̄imo ai hoafayo ra nindou did̄iyei ranahand̄i hoareh̄indeih̄i süngumb̄iri-hindamboane. Ran̄imboane asu nindou mam-amboa ŋḡir̄i hoaf̄indüh̄i ro mbumund-anah̄i mbüsu, ŋga wan̄i. Asu nindou mun̄guambo God̄ind̄i h̄imboahü h̄üti-anei ra nafuimbohünda ah̄in̄ümb̄o hohoan̄imo engoro. 20 Ŋga ah̄in̄ümb̄i

hohoanimo süngufembo raninambo ngiri nindou mamimbo amboani Godindi himboahü nindou mbumund-anahi mbüsu. Ahinümbi hohoanimo ranai ahandi ratüpurü sihefi hohoanimo moaruwai nafuiyamuni randühane.

Anihondümböfe süngu nindou ai Godindi himboahü mbumund-anei

²¹ Nga hapondani ana God ai ahandi nindoumbo mbumund-anei ehu hohoanimo ranana ai weindahi tükufemboane. Nga asu rani-moatükuni ra sapo ahinümbi hohoanimo mengoro rani-süngupoani tüküme feyosi, nga ahinümbi hohoanimo raniyo Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ranai-amboani rani-moatükuni ranahambo weindahiru masihoemo.

²² Godindi-mayo mbumundi hohoanimo ranana ndahurai-ane: Nindou munquambo didiyei ai Sisas Kraismbo anihondümbö-arihori, ranaheimbo God ai nindou mbumund-anei ehu ahei anihondümböfe hohoanimo ranimbo-hündambo. Nga nindou ranai ngorüpoaniyombo-yopoani. ²³ Wani, nga nindou munquambo moaruwai hohoanimo-yeimboanei asu mbumundi sürühoeimbi hohoanimo God ai siaoayu ra mbonimbo-rihümündimboanei. ²⁴ Nga asu God ai aheimbo moani hipoamboarandüri. Ranimboyu asu ai nindou ranaheimbo aboedi mbumund-anei mehündüri sapo Krai Sisas ai aheimbo aboedambo-mareandüri ranahandi süngu. ²⁵ God ai Krai ahamboya, ahandi hori ranai pindowohü-animbo nindou didiyei ahambo anihondümbö-arihori ranai

moaruwai hohoanimoaye ra popoaimbi-ramindüramboane yahu hayamboyo. God ai ranimoatükun ramareandi ra ahandi hohoanimo moan mbumundi hamindi hondayo ra nafuimbohünda ramareandi. Nga horombo ana nindou ai moaruwai hohoanimomayeisi, nga God ai ranimoatükun ranahambo hini ngirou safi hifandandühi asu ai moai nimai ranimoatükun ranahambo simbori tirifo saimbo hohoanimo. ²⁶ Yini, ai Sisasimbo maserü ra haponda ndanambe ana ahandi mbumundi hohoanimo ra weindahi nafuimbo-hündamboyo. Ran süngumboane ro firihundi ra God ai ahandi hoari mbumundi hamindi hond-ani asu nindou düdi ai Sisasimbo anihondumbo-ariri ranahambo seana nindou mbumund-anafi yahu arandi.

²⁷ Asu refe ana, nime-moatükun ranahambo sihiri borimandefi habodefa? Ngiri moani borindefi. Asu nimboe ranimoatükun rana? Ran mbumundi moatükun ra sapo ahinümbi hohoanimo mengoro ra süngufembo-hündamboyo? Wani, nga sapo sihiri anihondumbo-arihundi ranimbo-hündamboane.

²⁸ Nga sihiri ana ra firihundi, nindou moani anihondumbo-arihindi ranaheimbo-animbo God ai nindou mbumund-anei mbüsümbui, nga ahinümbi hohoanimo ra süngufembo ranimbo-hündambo ngiri randearü.

²⁹ Asu nimboe rana? Asu God ai Suda-yei God yangiri-yu? Asu nindou ngorü sirihündiyei God kameihiyu? Yini, God ai nindou ngorü sirihündiyei God amboan-ani. ³⁰ God aiana moani mamani. Ran-yu hayambo ranani Suda

sapo ai ahei fihoeari karahi tirihahi arihündi ranai anihondumbo hohoanimo süngu aheimbo nindou mbumund-anei mbüsümbui. Asu nindou ngorü sirihündi sapo ai ahei fihoeari kefe tirihefekoate ranai anihondumbo hohoanimo süngu aheimbo amboa nindou mbumund-anei mbüsümbui. ³¹ Asu siriri ranai anihondumbofe hohoanimo ranambo sapo ahinümbi hohoanimo menjoro ra moanane sefai? Ai ra wani! Nga ahinümbi hohoanimo ahandi nimindi ra nginiri-humündefühanefi.

4

God ai Abrahamimbo nindou mbumund-anafi mehundo

¹ Asu siriri sihefi amoa Abraham ranahambo nungu mambi-sefa? ² Abraham ai nine aboedi moatükuni ratüpurimayu ranahambohünda God ai ahambo nindou mbumundi aboed-ani mbehumbonana, asu ranimbo-hünda borimbomayuhündiyosi. Nga ranimbo-hünda Godindi himboahü ngiri borindu. ³ Nga Bukambe hoafi ranai yare hoafiyowohü yahoya,

‘Abraham ai Godimbo anihondumbo-mariri ranimboyu asu God ai ahambo nindou mbumund-anafi mehundo ahandi anihondumbofe hohoanimo ranisüngumbo wambo,’ meho. *Stat*

15:6

⁴ Siriri fifirihündi ra, nindou ai nine ratüpurü ratüpurayu ana, ai ranai takini kaki semündüh-ani. Ahandi kaki ra moani sabudowanü semündühüyupoani, nga sapo

ai ratüpurimayu ranî takînimbo asabudo-ane. ⁵ Nga asu nindou düdi ai ahandî ratüpurî ranahambo hohoanîmokoate-yuwohü asu ai moanî God sapo nindou hohoanîmo moaruwaimbü aheimbo nindou mbumund-aneî ehu ranahambo anîhondümböarirî ana, asu ai ahandî anîhondümböfe hohoanîmo ranahambo mbumundî hohoanîmo-ane yahu arandî. ⁶ Nindou rahurai-ane God ai ahambo mbumundî nindou-ani ehu, nga moai ahandî ratüpurîmbohünda, nindou ranai hîhîfi-hîhîfümbî nindou-ani yahu. Nga Defit amboa ranahambo hoafîmayu. ⁷ Ai yare hoafîyuhü yahuya,

‘Nindou ai hîhîndî hohoanîmoyeianî asu God ai amboawiyeyi yahuhü ahei moaruwai hohoanîmo ranahambo gabudareandî, nindou ranai ana hîhîfi-hîhîfümbî nindou-aneî.

⁸ Nindou ai moaruwai hohoanîmoyuwanî asu Adükarî ai ranahambo hohoanîmokoate-ayundo ana, nindou ranai hîhîfi-hîhîfümbî nindou-ani,’
Buk Song 32:1-2

mehu.

⁹ Sapo hîhîfi-hîhîfi hohoanîmo ranahambo Defit hoafîmayu ra, nindou fihöearî kefe tîrîhefe hohoanîmo süngurundeimbî ranaheimbo yangîrîyu hoafîmayu? Wanî. Nga nindou fihöearî kefe tîrîhefe hohoanîmo süngufekoate-ayeyi ranaheimbo kameihîyu ai yare hoafîmayu. Nga sihîrî rarîhu fifîrîhundî ra, God ai Abrahamîndî anîhondümböfe ra hoeireandanî mayoa ahambo nindou mbumund-ani mehu,

asefi. ¹⁰ Nga nüngusümboaniyo rani-moatükuni ra ahambo tüküme Feyowa? Abraham ai ahandi fihoeari ra kefe tirihfefekoate-yuwambeyo asu kare tirihai hayamboyuwambeyo God ai ahambo yare hoafimayundo ra? Sapo ai fihoeari kefe tirihfefekoate-yuwambeyo, nga süngunambo-yopoani. ¹¹ Ai ahandi fihoeari ra kefe tirihfefekoate nünguambe Godimbo anihondumbo-marira asu God ai ahamboya se nindou mbumund-anafi mehundo. Ra nafuimbohünda God ai ahambo fihoeari kefe tirihfefekoate hohoanimo masagado. Ranimboani Abraham ai munguambo nindou moai fihoeari ahei ra karihi tirihhindisi, nga asu ai Godimbo anihondumbo-arihori ranahei amao amboanayu. Ranimbo-hündamboyo asu God ai aheimbo amboani se nindou mbumund-aneih mehündüri. ¹² Nindou bidifiri ai fihoeari karihi tirihhehi-ndeimbi yangiri-yeipoani, nga anihondumbo-rihindeimbi kapeih-aneih asu sihefi amao Abrahamindi anihondumbofe hohoanimo süngurihi arihündi. Asu horombo Abraham ahandi fihoeari kefe tirihfefekoate-yuambe anihondumbo-mareandi rani-süngumefundi ranimbo-hündamboani ai ahei amao-ayu.

Godindi horombo hoafi ra munguambo anihondumbo-rihindeimbi-yafe-ane

¹³ God ai Abraham asu ahandi amao mamih ranaheimbo hifi munguambo ra ndahandürimboyahih yahuhaya horombo hoafimareandüri. God ai ahambo rani

hoafi ahinümbi hohoanimo süngufembo rani-sünguyopoani ai horombo hoafimareandi. Nga Abraham ai Godimbo anihondümbo-mariramboyu asu God ai nindou mbumundani mehundo. Nga rani-süngumboyu rani-moatükunî semindimbo God ai horombo hoafi ra hoafimeindo. ¹⁴ Sapo nindou ai ahinümbi hohoanimo ra sünguri-hündeimbi-mayei ai yangirî Godindî mungu-moatükunî ra asahümündi ana, asu anihondümbo hohoanimo ra moanî niŋgombo nou-ane. Asu Godindî horombo hoafi ranamboanî yafui hoafi yangirî nou-ane. ¹⁵ Sapo ahinümbi hohoanimo ra yangorühi asu Godindî ŋginindiyowohü tiŋirifo saimbo hohoanimo ai-amboa yangoromboane. Nga asu ahinümbi hohoanimo ra yangorikoate-yowohü asu ŋgirî nindou ai ahinümbi hohoanimo ranahambo süngufekoate-ayei mbisefi hoafindefi.

¹⁶ Ranimboane asu rani-moatükunî ranahambo sapo God ai saimbo horombo hoafimareandi ra anihondümbofe hohoanimomayo rani-süngu tükefeyo. Ranimbo-hündambo-animbo rani-moatükunî ra sapo ahandî hipoambofe hohoanimomayo rani-süngu yangir-ane tükefeyo. Nindou didiyei sapo ahinümbi hohoanimo ranahambo sünguarihindî ranaheimbo yangiriyopoanî, nga nindou sapo anihondümbo-arihindî ana, Abraham ai anihondümbo-mareandi nou ai-amboanî ra ndahümündimboyeisî. Abraham ai ana munguambo sihefi amoa nahurai-ani. ¹⁷ Raniyo Bukambe hoafi ranai yare hoafiyowohü yahoya,

‘Ro sihambo afindi hifi hifi nindou ranahei amoaombeyafa sahehea hiniŋgi-maritheanini,’ meho. Raniyo rani hoafi ra anihond-ane nimboe sapo God ahandihoari hoafimayu. Abraham ai Godimbo anihondumbo-mariri ranai-ani nindou yifihundi yangiri botire asu nine-moatukuni munguambo tukufekoate ra ahandi hoafi sungu hoafi yangiri moani aimbore tukufe arandi.

¹⁸ God ai Abrahamimboya, ‘Sihafi amoa mamani ana tapuiyowa ngiri kikiindeandi,’ mehundo ra ai moai fifireandi nungunde rani-moatukuni ahambo tukumandife. Nga Abraham ai rani hoafi ranahambo himboriyu haya Godimbo anihondumbo-riruhi himbomayu hu. Ranimboane asu nindou afindi hifini ranahei amoa tukumefiyu God ai yare hoafimayu nou. ¹⁹ Abraham ai ndeara 100 himbani boagiri safiyusi, nga asu Godimbo anihondumbo-fimbo hohoanimo ranai moai warambe hoafireri ahandi fi ranai ndeara akimi yifimbo yangiriyowambe ra. Asu ahandi nimorehi Sara amboani ahandi fi ra ndeara boagiri-yowohu wambo ngiri niori wakindamindo.

²⁰ God ai Abrahamimbo mamani moatukuni ndahandomboyahi yahuhaya horombo hoafimendu ranimbo moai yimbumbore hohoanimo, nga Godimbo nginindi anihondumbo-riruhi aboed-ani mehu. ²¹ Raniyu ai nine hoafi God ahambo randihamboyahi mehu ranimbo anihondumbo ai randeambui yahuhaya himbomayundo. ²² Ai yare hohoanimomayu-wamboyu asu God ai ahamboya, ‘Seana mbumund-anafi wandi himboahü,’ mehundo.

23 Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya, 'God ai ahambo nindou mbumund-anafi wandi himboahü,' mehu ra Abraham ahambo yangiri hamindi hoafiyumbo-yupoani, nga wani. 24 Nga rani hoafi ra sihefimbo kameihiyu hoafimemuni. Sihiri sapo God Sisas sihefi Adukari ranahambo yifihundi botimari ranahambo-animbo anihondumbo-ndihurimboane. Rananimbo asu God ai sihefi anihondumbofe hohoanimo ranahambo hoafinduhuya rani anihondumbofe ranana mbumundi hohoanimo nou-ane mbüsumbui. 25 God ai Sisas ranahambo hifi ndanihü yifimbohünda koamarisheru ra sihefi moaruwai hohoanimo ranahambo gogori-hefembohündamboyu. Asu God ai asukaiyu yifihundi botimari ra sihefimbo wandi himboahü nindou mbumund-anei yahombohündamboyu botimari.

5

God ai sihefimbo nindou mbumund-anei ehumuni

1 Sihefi anihondumbofe hohoanimo ranimböhündambo God ai sihefimbo nindou mbumund-anei ehumuni. Ranane asu haponda sihiri sihefi Adukari Sisas Kraisindi süngu-anefi God-babidimbo aboedi-aboediyahumboayefi.

2 Sihefi anihondumbofe hohoanimo ra Adukarindi sünguyo naf menyorowa sihiri Godindi moani hipambofe ranambe kefoehu animboefi. Ranane asu sihiri God ai sihefimbo semindimunan asu ahandi sürühoeimbi himboamupui-randeimbi ranahambo

semindimbo anihondumbo-rihundühi hihifi-hihifiyefühi himboayefi. ³ Asu ranahambo yangiri-yefipoani hihifi-hihifiyefi arihundi, nga wani. Nga nine tñirifo sihefimbo-so tükefeyo ranahambo kameihanefi hihifi-hihifiyefi arihundi. Nga sihiri fifirihundi tñirifo tükefeyomuni ranai moanane yaho hohoanimo ra sünguarandi. ⁴ Asu moanane yaho hohoanimo ra nginindi nñgombo hohoanimo sünguarandi. Asu nginindi nñgombo hohoanimo ra Godimbo anihondumbo himboyondombo hohoanimo sünguarandi. ⁵ Asu sihiri rarihu yahurai anihondumbo himboayefi hefi ana, asu ngiri ngusüfoambe moaruwaindamuni, sapo God ai sihefimbo Yifiafi Aboedi semuni mbura rani-süngu ahandi-mayo ngusüfo pefe hohoanimo ra sihefi ngusüfoambe botimareamuni wambo.

⁶ Nga horombo sihiri nginindi nñgokoate-yefambe rani-simboani God ai kamafoareandi nindou ahambo daboadi hihirihirihundeimbi ranaheimbohünda Kraisi ai yifimayu. ⁷ Nindou mbumundi hohoanimoyeimbi amboani ngiri ahambohünda yifimbo hohoanimondi. Nga nindou mamami ai nindou ngorü aboedi-mayu ranahambohünda yifimbo hohoanimomandüyo asu wanimandüyo. ⁸ Nga asu sihiri moaruwai hohoanimo süngu yangiri süngurihundühi nimboefambe Kraisi ai sihefimböhündambo yifimayumuni. Raninambo asu God ai sihefimbo ngusüfo pamareamuni ra nafuiyumuni arandi. ⁹ Ranana asu haponda Kraisiñdi hori rani-süngu God ai sihefimbo ai mbumund-anei ehu ana, asu sihiri fifirihundi ahandi süngu

Godindi hürütü ranambeahindi aboedambo-ndahumboyefi. ¹⁰ Horombo ana sîhiri Godindi hürütümbiyefi, nga asu hapondani ana Godindi Nîmori yifîmayu rani-süngumbo God-babidi ngunindimbore hinîngîmareamuni. Asu haponda sîhiri ahandi yifî süngu ndarîhu Godindi ngunidayefi ana, sîhiri fifirîhundi ra ahandi yangîrî nîngombo hohoanîmo rani-süngumbo aboedambo-ndahumboyefîsî. ¹¹ Nga asu rani yangîrîyopoani, nga sîhiri sîhefî Adûkarî Sisas Kraisîndî süngu Godîmbo hîhîfî-hîhîfîyahu-ndowohaneîfî. Ranahandî süngu sîhefîmbo Godîndî ngunindimbore hinîngîmareamuni.

Adam ai yifî hohoanîmo nîmîndîhüyu asu Kraîs ai yangîrî nîngombo hohoanîmo nîmîndîhüyu

¹² Nindou mamî ranahandî sünguyo hohoanîmo moaruwai ranai hîfî ndanîhü tükümeîfeyo. Nga moaruwai hohoanîmo ranai yifîyorambo hohoanîmo rani dîbore tükümeîfeyo. Ranîyo asu yifî hohoanîmo ranai muîguambo nindou ranahambo-so tükümeîfeyo sapo muîguambo nindou moaruwai hohoanîmomayeî ranîmbo. ¹³ Nga ahînümbî hohoanîmo tüküfeîkoate-yowambe moaruwai hohoanîmo ranai hîfî ndanîhü meîgoro-ane. Nga asu ahînümbî hohoanîmo yangîrîkoate-yowambe ana, moaruwai hohoanîmoyeianî ra moai ranahambo hoafî yangîrî randî. ¹⁴ Nga anîhond-anesî, horombo Adam ai nüîguwambe peyo haya ho-hombo Moses nüîguwambe tükümeîfeyo ranambe ana muîguambo nindou

ranaheimbo yifimbo hohoanimo ranai hifandimarandüri howa yifisafimayei. Nindou bidifiri Adam moaruwai hohoanimomayu ai moai rahurai rahindisi, nga aheimbo yifimbo hohoanimo ranai hifandimarandüri.

Adam aiana Nindou sünguna tükufemboayu ahandi sisami nahurayu ramefiyu. Nga asu nindou yimbu ahafandi hohoanimo ra ngorü-poani ngorü-poanimboyo. ¹⁵ Nga Godindi moani saimbo moatükuni ranana Adamindi moaruwai hohoanimo rahurai simogodiyopoani, nga wani. Nga nindou mamihand moaruwai hohoanimo süngu nindou afindi yifiyei marihündi. Nga asu Godindi moani hipoambofe hohoanimo, moaruwai hohoanimo ra afindi ngasündareandi. Nga Nindou mamihand Sisas Kraishand moani hipoambofe hohoanimo süngu moani saimbo moatükuni nindou afindi ranaheimbo tükufe marandi. ¹⁶ Ranane asu Godindi moani sai moatükuni asu nindou mamihand moaruwai hohoanimo ra ngorü-poani ngorü-poani reamboayo. Nga nindou mamihand hohoanimo moaruwai ranahandi sünguyo God ai nindou aheimbo papi-hoafirirühi aheimbo hütianeimehu. Nga asu Godindi moani sai moatükuni ranahandi sünguyo nindou hohoanimo moaruwai afindi ramarhindisi, nga asu God ai aheimbo nindou mbumundaneime wandi himboahü mehündüri. ¹⁷ Nga sapo nindou mamihand ranahandambohöndihand moaruwai hohoanimo süngu yifi hohoanimo ranai tükufe haya hifandarandüri. Nga asu nindou didiyei Godindi-mayo moani

hipoambofe afindi safi ranane asu ahandi moani sai moatükuni sapo mbumund-anei ehu hoafi ranane ra asahümundi ranai yangri+ri nimboeimbo hibadihümboyei.

18 Ranane asu nindou mam+ ahandi moaruwai hohoanimo ran+ambo-hünda munquambo nindou ranaheimbo God ai se hütiyei, nga ran+ambo-hünda moaruwai-mbeyeiamboane mehu hoafi ra tüküme Feyondüri. Mare yahurai-ane Nindou mam+ ahandi mbumundi hohoanimo ran+ambo-hünda munquambo nindou ranaheimbo God+ndi himboahü se mbumundi nindou-anei hoafi ranane asu yangri+ri ningombo hohoanimo-ane munquambo tüküme Feyondüri. 19 Nindou mam+ ai God+ndi hoafi süngufekoate-mayu asu ran+ambo-hünda nindou afindi ranai hohoanimo moaruwaiyeimbi tükümehindi. Mare yahurai-ane Nindou mam+ ai God+ndi hoafi süngure haya asu ran+ambo-hünda nindou afindi ranai God+ndi himboahü hohoanimo mbumund+yeimbi nindou tükündahimboyei.

20 Ah+nümb+ hohoanimo moaruwai hohoanimo ratüpur+ afindi tüküfemböhünda tüküme Feyo. Nga asu moaruwai hohoanimo ranai afindi tüküme Feyo-wamboyo God+ndi moani hipoambofe hohoanimo ranai afindi ham+ndi tüküme Feyo. 21 Asu hoafi ra rahurai-ane, horombo moaruwai hohoanimo ranai nindoumbo hifand+marandüri asu ran+süngu y+f+ hohoanimo tüküme Feyondüri. Mare yahurai-ane haponda God+ndi moani hipoambofe hohoanimo ranai nindoumbo hifand+randüra ran+süngu nindou God+ndi himboahü mbumundi tükehindi. Ran+hünd-ane

yangiri koadürümbo animboei sihefi Adükari
Sisas Kraisindi süngu.

6

*Moaruwai hohoanimo süngumbo yifimbo
nahurai-mayefi, nga Kraisindi süngu yangiri
animboefi*

¹ Asu refe ana sihiri nüngu mambisefa? Sihiri
moaruwai hohoanimo rani yangiri randihu
ngefa Godindi moani hipoambofe hohoanimo
ranai afindi tükümbifeyo-wamboane, mbisefi
hoafimandefiyo? ² Rani-moatükuni ra ai ngiri
randifeyo, nga wani! Sapo sihiri moaruwai
hohoanimo ranahambo yifi nahuraimayefi.
Asu nüngundi hu moaruwai hohoanimo ra
süngumandihu ngefa? ³ Sihiri Sisas Krai-
babidi nimboefimboyefi himoni hundürimayefi
ra. Ranana asu sihiri ai-babidi yifimayefi
ra se moai fifirihindiyo? ⁴ Sihiri himoni
hundürimayefi ra ai-babidimbo yifiyefa asu
ai-babidimbo masamboareamuni nou-ane.
Ranimbo-hündambo Apendi nginindi afindi
raninambo Kraisimbo yifihündi botimariri
yahurai-ane asu sihiri amboani simbori
hohoanimo yangiri süngundihumboane.

⁵ Sihiri ai-babidi mam yifimayefi sapo ai
yifimayu nou. Ranana asu sihiri ai-babidi mam
yifihündi botindahumboane ai botimefiyu nou.

Sihiri Krai-babidi yangiri nimboemboyefi

⁶ Asu sihiri fifirihündi nda, sihefi
wamindafi hohoanimo ra ai-dibo nimi keimbi
karihendeimbi fih yifimayo, moaruwai

hohoanimo sapo sihefi fiambe hoangohü ratüpurüyo arandi ra ahandi nginindi ra raguanambo-fembohünda. Asu ranimbo-hündambo ngiri sihefimo moaruwai hohoanimo ranai hibadamuni ngo. ⁷ Nga nindou düdi ai yifayu ana, asu moaruwai hohoanimondi nginindi ranahambo aboedambofih-ani.

⁸ Asu sihiri Krais-babidi yifi-yefeimbihündi nouehundi ana, rani-moatükuni ra sihiri anihondumbo-rihu fifirihumboanefi, ranana awi sihiri ai-babidi yangiri nimboemboyefi.

⁹ Krais ai yifihündi botifi hayambo wambo asükaindu ngiri yifindu. Asu yifimbo hohoanimo ranai ngiri ahambo ahandi nginindinambo hibadiri ngo. Nga sihiri rani-moatükuni ranahambo fifirihumboanefi.

¹⁰ Sapo ai munguambo moaruwai hohoanimo ra hifinambofembo mamimbo yangiri yifimayu. Nga asu haponda ai yangiri anüngu ranimbo kameihüyo. Nga haponda ai yangiri anüngu ranana God-dibo-ani anüngu.

¹¹ Mami rani-süngumbo-animbo se sihei fimbo hohoanimondei, se moaruwai hohoanimo ranahambo yifimayei nou asu ahandi nginindi hoarehi moai niboadei hei, nga wani. Nga se sihefi Adükari Sisas Krais ahandi süngu God-babidi yangiri aniboadei.

¹² Ranimbo asu se sihei yifiyo-randeimbi fi ra moaruwai hohoanimo ranai hibadarümboe, nga yowani. Moaruwai hohoanimo ranai siheimbo hühündeirani asu se sihei wamindafi hohoanimo ahandi yifiri moaruwai ranahambo süngundihimboyei, nga yowani. ¹³ Asu se

sihei fi mamî bidîfirî amboanî moaruwai hohoanîmo ranahambo hîningîndowandanî ndemîndîmboe. Mamîkarî hohoanîmo moaruwai fîfanîngareimbî ra refembohûnda hohoanîmondeimboeyi. Nga se siheihorî Godîmbo ndahûndo sapo se nindou yîfîhûndî botîfi yangîrî anûngu nou-aneî. Asu sihei bidîfirî fi munnguambo ra ahambo hîningîndîhîndo mbumundî hohoanîmo refembohûnda. ¹⁴ Nga moaruwai hohoanîmo ranai siheimbo hîbadarû ngomboe, nga yowanî. Nîmboe sapo ahînûmbî hohoanîmo ahandî hoarehî se moai nîboadeî, nga se Godîndî moanî hîpoambofe hohoanîmo ranahandî hoarehî anîmboei.

Sîhîrî ana mbumundî hohoanîmondî moanî ratûpurîyefî-rîhundeimb-aneî

¹⁵ Ranana asu sîhîrî ra nûngumandahuwa? Haponda sîhîrî ahînûmbî hohoanîmo mengoro ranî hoarehî nîngokoate, nga sîhîrî Godîndî moanî hîpoambofe hohoanîmo ranî hoarehî anîmboeffî. Asu ranîmbo-hûnda sîhîrî ra moaruwai hohoanîmondefî mandîhundîyo? Ranî hohoanîmo ra sîhîrî ngîrî randîhundî, nga wanane! ¹⁶ Se nindou ngorûndî hoarehî nîboadeimbo ahandî hoafî hîmborayei ana, asu se ahandî moanî ratûpurîyefî-rîhundeimbî nahurai-aneî. Asu se moai ranîmbo fîfirîhindîyo? Se moaruwai hohoanîmondî hoafî sûnguarîhûndî ana, asu ranîmbo yîfîndeimboeyi, nga se Godîndî hoafî sûnguarîhûndî ana, asu ranîmbo ahandî hîmboahû mbumundî nîmandeimboeyi. ¹⁷ Yînî, horombo ana se moaruwai hohoanîmo ranahandî moanî

ratüpurîyei-rîhündeimbi nindou manîmboei-aneî. Nga asu hapondanî ana se anîhondü yamundîfe hoafî masahümündî ra sîhei munḡuambo hohoanîmo ra süḡurîhindühaneî. Nga ranîmbo-hündambo-anîmbo God ahambo hîhîfîndîhurîmboane! ¹⁸ Seana moaruwai hohoanîmondî ḡḡîndî ranambeahîndî aboedamboyahî hehimboane asu mbumundî hohoanîmo ranahandî ratüpurîyei-rîhündeimbi nindou-yahimboaneî. ¹⁹ Ranî hoafî ranai hîmborîmbo sîheimbo tîḡümb-ane ranîmboane asu ro moanî nindou sîhefî hohoanîmonambo ndarîhe hoafayahandürî. Horombo ana sîhei fi ra moaruwai hohoanîmo refembohünda rarîhi hînîḡîrîhi hehimbo moaruwai hohoanîmo ra rasüḡumarîhi hei. Mamî yahurai-ane hapondanî ana sîhei munḡuambo fi ra randîhi hînîḡîndîhindî mbumundî hohoanîmo asu sürühoeimbi hohoanîmo refembohünda.

²⁰ Horombo se moaruwai hohoanîmo ranahandî ratüpurî moanî ratüpurîyeiambe se moai aboedî mbumundî hohoanîmo ranahandî ratüpurîyei-rîhündeimbi nîboadeî. ²¹ Amoanîḡeimbi moatükunî se ramarîhinda ra-süḡumbo asu nîne moatükunî aboedî tükümefoyowa? Hohoanîmo ranîhündî yîfî yangîr-ane tükefe arandî. ²² Nga hapondanî ana se moaruwai hohoanîmo ranambeahîndî aboedamboyahî tüküyahi hehi Godîndî moanî ratüpurîyei-rîhündeimbi yangîrî nindou tüküyahimboaneî. Hohoanîmo ranîhündî se sürühoeimbi hohoanîmo sahümündî asu yangîrî koadürümbo-koadürümbo nîḡḡombo hohoanîmo

ra tüküfeyondürî arandı. ²³ Nga moaruwai hohoanîmo ra ahandî ratüpurîyei-rîhündeimbi ahei ratüpurî süngu ranî takîni sagadürî arandı, sapo takîni ra ai yîfi hohoanîmo ranane. Nga asu God ai moanî sîhefîmbo sai arandı ahandî moanî saimbo moatükunî ra sapo yangîrî koadürümbo niŋgombo ranane, sîhefî Adükarî Sisas Kraisindî süngu.

7

Sîmborî hohoanîmo süngufe

¹ Wandafî mamî, ro haponda ninî hoafiyo hoafîmbo sa heheamboayahî nda, se fifîrîhimboanei sapo seana muŋguambo hîfîniindî ahînümbî hohoanîmo meŋgoro ra fifîrîhi hehimbo wambo. Nindou ai yangîrî nünгуambe yangîr-ane ahînümbî hohoanîmo ranai ahambo hîfandîrîrî arandı. Nga nindou ai yîfînduwanî, ahînümbo hohoanîmo ranai ana ŋgîrî asükaindo ahambo hîfandîndîrî.

² Mamî moatükunî yahurai-ane, nîmorehî mamî ai ahandî nindowenihî anüŋgu ana, ahînümbî hohoanîmo ranai ahambo ahandî nindowenihî ra-dîbo kîkîhîramîndoanî ai moanî ahandî nindowenihî-dîbo yangîrî niŋgomboane. Nga asu ahandî nindowenihî ai yîfayu ana, asu ahînümbî hohoanîmo nindowenihî ahandî ranî-dîbo kîkîhîmaramîndo ranai ranî hohoanîmo ranambeahîndî hîniŋgîreamboane.

³ Ahandî nindowenihî nünгуani nindowenihî ŋgorü-dîboefeyo ana, nîmorehî ranahambo nindowenihî bîrabîrîyo-randeimb-ane mbîsei. Nga asu ahandî nindowenihî ranai

yifiyuwani, nimorehi ranai nindowenihi ngorü aserimindo ana, ai nindowenihi birabiriyohiyopoani, sapo ai ahinümbi hohoanimo mengoro ranambeahindi hinngire tüküfe hayambo wambo. ⁴ Wandafi mamî, mare yahurai hohoanimo-ane sheimbo-so amboani engorondüri. Seana Krais-babidi niboadei hehi asu ranimbo-hünda ai-babidi yifimayei nou. Raninambo asu ahinümbi hohoanimo ranai sheimbo moai kikihira-mündündüri. Ranimbo wambo asu se hapondani ana nindowenihi ngorü sahorimindeimbo nahurai-anei sapo God ai yifihündi botimareir-ane shiri aboedi hohoanimo ra süngufemböhünda. ⁵ Nga horombo shiri wamindafi hohoanimo ranambe nimboefambeyo ahinümbi hohoanimo mengoro ranai shefi findi moaruwai hohoani hohoanimo botireamuna asu shiri raninambo moaruwai hohoanimo ratüpurî aho ra rarihu marihundi. Asu hohoanimo ra yifi hohoanimo yangir-ane yare marandi. ⁶ Nga asu hapondanambe ana shiri yifiyefi mburihumbo ahinümbi hohoanimo kikihamindimuni maningo ranambeahindi hinngirihumboanefi. Ranimboane asu hapondani ana shiri moai wamindafi ahinümbi hohoanimo sürü paru masihoemo rani-süngurihu ratüpuriyefi, nga shiri Yifiafindi-mayo simbori hohoanimo rani-süngurihu ratüpuriyefi arihundi.

Moaruwai hohoanimo ai shefimbo moaruwaimbo-mareamuni

⁷ Asu ranimbo shiri nüngumambi-sefa?
Ahinümbi hohoanimo ra moaruwai

hohoanimo? Ranana ai wani! Nga ahinümbi hohoanimo mengoro ranaiyo wambo moaruwai hohoanimo ranahambo hoafiyowohü nafuimendira ro fifirimartheandi. Rani-moatükuni ra yahurai-ane: Ahinümbi hohoanimo ranai hoafiyowohüya, se nindou ngoründi napo hohoanindowamboyafi, hoafi ra nafuiyondirihü hoafiyondiri-koatembembonana, asu ro ngiri nindou ngoründi napo hohoanife hohoanimo ranahambo fifirtheandi. ⁸ Nga moaruwai hohoanimo ranaiyo ahinümbi hohoanimo hoafi rani süngu nafi ranahambo kokofoare semindi haya asu ai wandi ngusüfoambe mamikarambo hohoanifeimbi hohoanimo ranahambo botire marandi. Ahinümbi hohoanimo ranai yangorikoatembembonana, asu moaruwai hohoanimo ranai ngiri nginindiyo. ⁹ Horombo ana ro ahinümbi hohoanimo ra fifirifekoate-yahambe yangiri aboedi manimboahi. Nga asu ahinümbi hohoanimo hoafi rani tüküfihüyo wambo-so, moaruwai hohoanimo ranai yangiri botife maningowa asu ro yifiyambo nahuraimayahi. ¹⁰ Asu ahinümbi hohoanimo ranai nindou yangiri ningombo hohoanimo saimbo ra nimindühüyo, nga asu ahinümbi hohoanimo rani-süngu moai yangiri ningombo hohoanimo sai-randi, nga sihafi moaruwai hohoanimo süngu yifindafi yaho marandi. ¹¹ Nga moaruwai hohoanimo ranai ahinümbi hohoanimo hoafi rani-süngu ahambo kokofoare masemindo ranahandamboyo hoafi rani wambo yirimomarandira asu ro rani-süngumartheanda

wambo moaruwai hohoanimo ranai hifokoa-mareandira ro yifiyambo nahuraimayahî.

¹² Nga asu ahinümbi hohoanimo mengoro ranai ana Godindi-mayo-ane. Asu ahinümbi hohoanimo hoafi ranai-amboani Godindi-mayo wambo mbumundiyo haya aboed-ane.

¹³ Nga asu ahinümbi hohoanimo aboedi ranai wambo ramareandira ro yifiyahai? Ai ra wani! Nga moaruwai hohoanimo aboedi moatükunî süngu ramareandira yifimayahî. Asu raninambo moaruwai hohoanimo ai moaruwai hamindi moatükun-ane ra weindahimefeyo. Ranimboane asu ahinümbi hohoanimo ranisüngu sihiri ndondihu fifirindihumboane, moaruwai hohoanimo ranana ai munguna moaruwai hamindi moatükun-ane.

Moaruwai hohoanimo ai sihefi hohoanimo ranahambo kikihami-ndimboane

¹⁴ Sihiri fifirihundi, ahinümbi hohoanimo ranana Godindi moatükun-ane. Nga asu roana sümbuyo-randeimbi flambeahindi nindou-anahi. Rananahi asu moaruwai hohoanimo ahandi hoarehi nimboamboyahi ahandi moani ratüpurîya-rihandeimbi-mayahî.

¹⁵ Roana ratüpurayahî ranahambo fifirihandühiyahipoani, nga wani. Nga ro hohoanimo refembo yifirayahî ra moai rarihe rihandi. Nga hohoanimo yiboarukoayahî ra asu ro rarihe rihandühanahi. ¹⁶ Nîne-moatükunî ro refembo yiboarukoayahî ra rawariheandi. Asu ro rarihe hoafiyahühiya, ahinümbi hohoanimo ranana anihondü aboed-ane sa arihandi. ¹⁷ Asu ro rani-moatükunî ratüpurîya arihandi ranana wandi-hoariyahipoani. Nga moaruwai hohoanimo

wandi fiambe amaro ranai-ane moaruwai rani hohoanimo arandi. ¹⁸ Ro fifirihamboanahi, wandi fiambe ana aboedi hohoanimo moai nimarō, sapo wandi wamindafi hohoanimo moaruwai ranambeahindi wamboanahi asahi. Nga ro aboedi hohoanimo ra refembo sa hehea hohoanimo-yahühanahisi, nga asu ro ngiri rani-moatükuni ra randiheandi. ¹⁹ Ro aboedi mbumundi ratüpuri refembo sahehea hohoanimoayahi ranana asu ro ngiri randiheandi. Nga asu nine moaruwai fifaningarimbi hohoanimo ratüpuri ro refembo moei-asahi ranane rarihe arihandi. ²⁰ Ro moei saheimbi hohoanimo rawarheandi ana, ro wandihoari-yahipoani rani-moatükuni ra rawarheandi, nga wani. Nga sapo moaruwai hohoanimo wandi fiambe amaro ranai-ane wambo yaro yahoani rawarheandi.

²¹ Ranane asu ro hoeirheandani nine hohoanimo aboedi ra refembo sa heheamboyanahi, asu fifaningarimbi, moaruwai hohoanimo amaro ra aboedi hohoanimo ranahambo semindi gigiranambore arandi. ²² Wandi hohoanimo ragu asangoro ranai ana Godindi hohoanimo rani-mbo yangir-ane süngufembo hohoanimoya habodarihandi. ²³ Nga asu ro hoeirheandani hohoanimo ngorü wandi fiambe amaro asu ngorü hohoanimo ranai wandi fiambe ragu asangoro rani-dibo simbori-simboriyafe arinandi. Ranane asu wandi fiambe moaruwai hohoanimo amaro ranahandi ratüpuri hohoanimo ranai wambo kikihamindindiri aninggo. ²⁴ Roana hihifi-hihifikoate nindou hamind-anahi!

Nindou didai wambo yifimbo hohoanimo ranambeahindi aboedambo-mandeandira? ²⁵ Godimbo hihifarihüni. Siheti Adükari Sisas Kraisindi süngu ai wambo aboedambo-ndeandirimbui! Asu ndanana moani wandi hohoanimo-ane: Roana yangiri Godindi hohoanimo rani hoarehi animboahi, nga asu wandi wamindafi hohoanimo ranai moaruwai hohoanimo ranahandi hoarehi ningombo ahandi hohoanimo ratüpurayo ho arandi.

8

Yifiafi Aboedindi süngu yangiri ningombo hoafane nda

¹ Ranimboane asu haponda nindou didiyei Sisas Krais-babidi animboei aheimbo ana se hütüyei, nga yifindeimboyei yaho papi-hoafi ra moai yangoro, nga wani. ² Nga Krais Sisasindi süngu yangiri ningombo sai-randeimbi Yifiafi Aboedindi hohoanimo ranai wambo moaruwai hohoanimo-ane asu yifiyorambo hohoanimo-ane ranambeahindi hümarihendira aboedambo-meheandi. ³ Ahinümbi hohoanimo ranimbo fifirifembo rani-süngu sihiri moai moaruwai hohoanimo ranahambo aboedambo-yahundi sapo wamindafi hohoanimo siheti ra ngiri ahinümbi hohoanimo ra süngundihündi, nga ranimbo wambo. Nga asu rani-moatükuni ra ahinümbi hohoanimo ranai ngiri randeandi, rani-moatükuni ana God ai ahandi hoariyu ramareandi. Sapo ai ahandi Nimori mamikoamarheira nindou sihiri moaruwai hohoanimoyefeimbi siheti fi himboyimbü tüküfi manüngu. Nimori ra moaruwai hohoanimo

ahandi ṅgɪnɪndɪ muṅgufembo-hündamboyu kusü yifɪmayu. ⁴ Mbumundɪ hohoanɪmo ahɪnũmbɪ hohoanɪmo ranahambo hoafayo ranai sɪhefɪ fiambe tükũmbɪfeyo-wamboane yahuhayamboyu ai ranɪ moatükunɪ ra ramareandɪ. Ranɪmbo-hündambo haponda nɪne hoafɪ ahɪnũmbɪ hohoanɪmo ranai mbumundɪ hohoanɪmo ranahambo hoafayo, ra sɪhɪrɪ süngundɪhumboyefɪ. Sapo Yifiafɪ Aboedɪ ranahandɪ hohoanɪmo rasüṅgu hefɪ arɪhundɪ, ṅga wamɪndafɪ hohoanɪmo sɪhefɪ fiambe amaro ra moai süṅgurɪhundɪ.

⁵ Nindou dɪdɪyei wamɪndafɪ hohoanɪmo süṅgu ahahabodei ranai ana wamɪndafɪ hohoanɪmo ranahambo yangɪrɪ hohoanɪmo-yeihanei. Nga asu nindou dɪdɪyei Yifiafɪ Aboedɪndɪ hohoanɪmo süṅgu ahahabodei ranai ana Yifiafɪ Aboedɪndɪ moatükunɪ ranahambo yangɪrɪ hohoanɪmo-yeihanei. ⁶ Nindou ahandɪ hohoanɪmo wamɪndafɪ ranahambo yangɪrɪ hohoanɪmoayu ana, ai yifɪndɪmbui. Nga nindou Yifiafɪ Aboedɪndɪ hohoanɪmo ranahambo yangɪrɪ hohoanɪmoayu ana, yangɪrɪ nɪṅgombo hohoanɪmo asu ṅgusũfoambe afurɪfe kifeimbɪ hohoanɪmo ranɪ yangɪrɪ ndemündü nüṅgumbui. ⁷ Nga nindou wamɪndafɪ hohoanɪmo süṅguareandɪ ana, Godɪndɪ hürütũmb-ani nɪmboe ai ahandɪ ahɪnũmbɪ hohoanɪmo ranɪ hoarehɪ ṅgɪrɪ nüṅgu. ⁸ Nindou dɪdɪyei ai ahei wamɪndafɪ hohoanɪmo ranahambo süṅgurɪhindũhɪ ahahabodei ranai God ai refembo yifirayu ra ṅgɪrɪ randɪhindɪ. ⁹ Nga asu seana sɪhei wamɪndafɪ hohoanɪmo moai

süngur+hindi. Nga God+ndi Yifiafi sihei fiambe amaro ana, se Yifiafi+ndi hohoanimo ra süngund+himboyei. Asu düdi ai Kraisi+ndi Yifiafi ra ahandi fiambe ni+mar+ndokoate-ayo ana, nindou ranai Kraisi+ndiyupoani, nga wani. ¹⁰ Nga Kraisi ai sihei fiambe amaru ana, sihei fi ranana moaruwai hohoanimo rani+mböhündambo yif+indowohü sümbond+imboesi, nga sihei yifiafi ranai ana yang+ri+ aboedi ni+ngomoe sapo se Kraisi+ndi süngu God+ndi hi+mbuahü mbumund+yeih+ wambo. ¹¹ Sapo God Sisasi+mbö yif+hündi bot+mariri ahandi Yifiafi ranai sihei fiambe amarondüri ana, asu mare God Kraisi+mbö yif+hündi bot+mariri ranai süngunambo ahandi Yifiafi rani+süngu sihei yif+yo-randeimbi fi ranahambo yang+ri+ndeambui.

Yifiafi Aboedi ai God+ndi ni+mor+imbo-areamuni

¹² Nga rani+mböane wandafi mam+sihi+ri+ Yifiafi Aboedi+ndi hohoanimo ra süngund+humboane, nga sihefi wam+indafi hohoanimo ai hoafemuni ra ng+ri+ süngund+hu ngefi. ¹³ Nga se sihei wam+indafi hohoanimo rani+süngu ahabodei ana, se yif+indeimboyei. Nga asu se Yifiafi rani+süngu sihei fiambe moaruwai hohoanimo amaro ra hi+ni+ngari+hindi ana, asu yang+ri+ aboedi ni+mböeimboyei. ¹⁴ Nindou di+di+yei God+ndi Yifiafi nafuiyandüran+ süngur+hi ar+hündi ranai ana God+ndi ni+mor-anei. ¹⁵ Nga Yifiafi se masahümündi ranai moai siheimbo rareandüra se moani ratüpur+yei-r+hündeimbi tüküyahindühi y+hi+mböyei, nga wani. Nga

se sapo Yifiafi siheimbo Godindi nimirimbo reiran masahumundi rani-sungu sihiri Godimbo Ape yihoeft Afindi sefuhaneft. ¹⁶ Yifiafi raniane siheft yifiafi-babidimbo sihefimbo ragu ngusüfoambe weindahi yare hoafiyowohüya, Se Godindi nimir-anei yaho arandi. ¹⁷ Asu sihiri God ahandi nimirimboyahu aniboadeft ana, sungunambo siheft Ape God ai ahandi nimirimbo ahandi aboedi moatükun dıbonıyu sihai giginımayu ra ndahumındemboyefi. Asu sihiri Kraisi-babidi tıjıriıfombü moatükunı ai masemüdu nou asahumındefi ana, aboedi ndüreimbi nımarimbo moatükunı ai-babidimbo ndahumındemboyefi.

Sungunambo aboedi ndüreimbi nımarimbo moatükunı ndahumınde-mboyefi

¹⁸ Nga ro ranahamboanahi hohoanımoayahı nda, haponda ndanı simboa sihiri tıjıriıfo afındi tıjıriıfoayefi habodeft ranana moanane. Nga Godındi aboedi ndüreimbi nımarimbo moatükunı sihefimbo weindahi tüküfemunımoayo ranana adıkarı hamındane. ¹⁹ Munguambo moatükunı God nafımarandı ranai tüküfe yanğori hımbıyowohü ai ahandi nımorı munğıambo weindahi tüküfemboayo si ra tükümbıfeyowa yahohaya hımbıoyo. ²⁰ Hapondanambe ana sapo munğı-moatükunı God nafımarandı ranai moaruwaimbofe burıyombo sımboyorandühane. Ranı-moatükunı refe arandı ra ahandıhoarı hohoanımoayo hayambo refe-randühıyopoanı, nga God ai ahandıhoarı hüti ranı-sungundafıandı

mehuamboane refe arandi. Nga asu aboedi moatükunî ranahambo himbondohü yagodomboe. ²¹ Süngunambo God nafîmarandi ranai sümbuyo-randeimbî hohoanîmo kîkîhamîndî anîngo ranambeahîndî aboedambo-ndeambui asu ranî-sîmboanî ai Godîndî nîmorîmbondahi tükündahi aboedi safî nîngo ranambe keboehi nîmboemboyei.

²² Nga sîhîrî fifîrîhundî horombo peyo haya ho-hombo hapondanambe ana munġuambo moatükunî God nafîmarandi ranai nîmorehî nîmorî wakemîndîmbo hoafîferandühî amaro nahurai himboyohü engoro. ²³ Nga ranî-moatükunî ra munġu Godîndî warîhü tükümfeyowambo ranî yangîrîyopoanî, nga wanî. God ai ahandî-mayo Yifiafî sapo ahandî weanġurühî moanî saimbo moatükunî nġorü ra masemunî. Nga sîhîrî amboanî kameihanefî raguambe nîpoyefî habodefühî God ai sîhefî fî ra ahandî nîmorîmboreamunî aboedambo-mbîreamunî sefî hohu himboayefî habodefî. ²⁴ Nga sîhefî ranahambo anîhondümbo asu himbombo hohoanîmo ranîmbo wambo God ai sîhefîmbo aboedambo-mareamunî. Nga asu nîne moatükunî sîhîrî hoeirîhundeimbî-mayo ranahambo tüküfeyoanî hoeifembo sefî hohu himboayefî ana, ranî himbo sîhefî ra himbo hondüyopoanî. Nga nîdou didai hoeireandeimbî moatükunî ra tükündîfeyoanî hoendîhea mbüsü haya himbomanda? ²⁵ Nga asu sîhîrî nîne-moatükunî hoeifekoate-yefeimbî himboayefî ana, moanî sîhîrî sîsîkoate tükümbîfeyowa mbîsefî hohu hîfandarîhundî.

26 Mare yahurai-ane nindou sihiri nginindi ningokoate-yefani Yifiafi ranai-amboani tüküfe farihemuni arandi. Sihiri moai wudi poapofe Godimbo didibafifembo fifirihundi, nga asu Yifiafi ranai ahandihoari shefimbo farihemunühi Godimbo didibafifemuni arandi ra ngiri weindahi hoafindo. 27 Asu God, sapo nindou-yei ngusüfoambe hoeire-randeimbi-mayu, ranai Yifiafi ai hohoanimo yohü hoafimbo-mayo ranamboani fifireandi. Nga Yifiafi ranai Godindi nindou ranaheimbohünda ahambo hoafiyondombo ahandi hohoanimo süngu yahohaya hohoanimoayo.

28 Asu sihiri rarihu fifirihumboanefi, nindou didiyei ai God ahambo ngusüfo parihori arihündi ranaheimbo ana mungu-moatükuni tükifeyoani God ai rareandani aheimbohünda aboedi tükefeyo. Sapo ranaheimbo God ai ahandi hohoanimo yu masihendi süngu aheimbo mborai mehündüri. 29 Nga nindou didiyei God ai aheimbo horombonambo fifimareandüri ranaheimbo amboani dibonyu hinngirimareandüri. Wandi nimorindi hohoanimo nahurai hondüre tükümbiyahindamboane asu ranahandi ana Nimori ranai nindou afindi ranahei amongo nimorimbofi mbünnguwamboane yahuhayamboyu ramareandi. 30 Raniyu asu nindou didiyei God ai ahambohünda dibonyu hinngimareandüri ranaheimbo amboani ahambo sowanambo hombo mborai mehündüri. Asu nindou daboe God ai mborai mehündüri ranaheimbo amboani aiana wandi himboahü nindou mbumund-anei mehündüri. Asu nindou

didiyei aheimbo mbumund-anei mehundüri ranaheimbo ai ahandi himboamupuimbo-randeimbi ra masagadüri.

Godindi hipoambo ai ngiri hinngindeamuni

³¹ Rani-moatükuni ra God ai ramareandi ranahambo sihiri nüngumambi-sefa? God ai sihefimbo yare yahurai farihemuni arandi ra, asu nindou didi nimori ai sihefimbo moaruwaimbo-mandeamuna?

³² God ai moai ahandi Nimori ranahambo warambe kikihirimüdü, nga ai muŋguambo sihefimbohünda koamarheira nimi keimbi karihendeimbifihifi yifimayu. Asu ai sihefimbo ahandi Nimori ra asemuni ana, asu ai bidifiri muŋgu-moatükuni moani raniwami nandeamunümbui.

³³ God ai nindou wand-anei yahundüreimbihündi ranaheimbo ra, nindou didai hoafimandündüra? God ai ahandi hoari animbo aheimbo hoafiyundürühya, ai wandi himboahü ana mbumund-anei yahu arandi.

³⁴ Asu nindou didai aheimbo papi-hoafiyondürihi se hitiyei asu ranimbohündambo se asübusi afindi ndahümündimboyei hoafi ra hoafimandündüra? Wan. Krai Sis sapo ai yifiyu asu yifihündi yangiri botifi mbura Godindi hangifoani anüŋgu, ai yangiri-ani sihefimbo farihefemunimbohünda Godimbo hoafiyu arandi.

³⁵ Ranane asu nindou didai sihefimbo Kraiindi hipoambofe hohoanimo ranambeahindi yikürübü-mandeamuna? Asu nine tñirifo tükündifemunühane, asübusümbi hohoanimo-ane, nindou ai moaruwaimbo-ndihimunühane, wembombondefühane, safi

yangiri+ndefühane, nini+moatükuni ai sihefimbo moaruwaimbo-femunimbo yahohaya aho-ane asu sihefimbo-so hifokoeffe moatükuni tükündifeyowohane, rani+moatükuni ranai sihefimbo Kraisi+ndi ngusüfo pefe hohoanimo ranambeah+ndi yikürübü-mandeamuniyo? Wani. ³⁶ Anihond-ane, yahurai rani+moatükuni sihefimbo tüküfearandi ra Buk Baibor ai ranahambo yare hoafiyowohü yahoya,

‘Sihambo-hündamboanefi ro moaruwaiambe yifimbo yangiri+ munguambo si ra hefi arihundi.

Roana sapo sipsip hifokoefembo sei hehi rawehindi nahurai himboyefomboanefi,’

Buk Song 44:22

meho. ³⁷ Nga asu munguambo rani+moatükuni sihefimbo tükefeyomuni ai daboadan-ane, nga sapo Nindou düdi ai sihefimbo ngusüfo pamareamuni ranai ana farihemuni randani aboedi ham+ndi harihuhu tüküyahundühanefi! ³⁸⁻³⁹ Nga Ro anihondümbo fifiri+heandi, ngiri+ nini+moatükuni ai ahandi ngusüfo pefe hohoanimo ranambeah+ndi yikürübü-ndeamuni: Yifi hohoanimo-ane, yangiri+ niŋgo hohoanimo-ane, God+ndi nend-anemo, sünambeah+ndi bogor-anei, hifi+ndi bogor-anei, nine+moatükuni haponda tükefeyo-ane, sünguna tüküfemboayo-ane, nine+moatükuni nimoamo aniŋgo-ane, asu nine+moatükuni hifi hoarehi ragu engoro ranane. Nine+moatükuni munguambo God ai nafirandeimb+hündi ranai ngiri+ God+ndi ngusüfo pefe hohoanimo sihefi Adükari Sisas Kraisi+ndi süngu ranambeah+ndi

yikürübü-ndeamuni. Nga wani.

9

Por ai Israer-imbo afindi hohoanimo-ayundüri

¹ Ro anihondümboanahi hoafayahi. Ro Kraisindi nindouya hehea ngiri ro tikai hoafindahi. Yifiafi Aboedi ai wandi ngusüfoambe hifandarandi asu wandi ngusüfoambe wandi hoafi ranahambo anihond-ane yahohane. ² Ro wandi mamisiri Sudahündi nindou ranaheimbo muṅguambo si aho ra ngusüfo afindi kürüheandühi afindi hamindi hohoanimo amarondiri. ³ God ai wambo moaruwaimbo-reandira asu Israer, wandi mamisiri hondü, ai anihondümbo-rihindeimbi nindoumboyahi tükümbeyahi-mbonana ra aboed-ane sa. ⁴ Raniyu God ai Israer ranaheimbo wandi nimor-anei yahuhaya asu ai ahandi himboamupuimbo-randeimbi moatükuni ra hoeimarihindi. Asu God ai hoafi firamündü masihendi ranane asu ahinümbi hohoanimo ranane ra masahümündi. Asu Godimbo ndofe hohoanimombo hohoanimo ranane asu God ai horombo hoafire masihendi hohoanimo ranane ai ra masahümündi. ⁵ Amoao mamihorombo weaṅgürühi maningomo ranai ana ahei amoao mam-anemo. Suda ahei sirambeahiyu Kraisi nindoumbofi tüküfi manüṅgu. Ranani asu Kraisi ai muṅgu-moatükuni burayo ranahei mbroyu haya hifandarandi. Aiana God hond-ani, nga ranimbo-hündambo-animbo muṅguambo si aho ra ahambo Adükar-ani mbisefomboane! Anihond-ane.

God ai ahandi nendi ranaheimbo wandanei ehundüri

⁶ Israerihündi munḡuambo Israerihündi hondüyeipoani. Nga Godindi horombo hoafi ra moai peyo, nga wani. ⁷ Abrahamindi ahuirimami ranai ana munḡuambo ahandi ahiri hondüyeipoani. Nga sapo God ai Abrahamimbo yahuya, 'Aisakindi ahuirimami yangir-animbo sihafi sirimbo-ndahimboyei,' mehundo. ⁸ Asu ranane nindou Abrahamindi ahuirimami ranai munḡuamboyoipoani Godindi nimori hond-ayei, nga nindou ai Godimbo horombo hoafire masihendihündi tükümehindi rananei ai Abrahamindi ahiri hond-ayei. ⁹ Nga Godindi horombo hoafi ranai ndare hoafimayo, 'Sapo ro hoafiya masiheheandi rani-simboananimbo ro asükainda tükündaheandühi asu Abrahamindi nimorehi Sara ai nindowenihi nimori nderimindimboe,' meho.

¹⁰ Nga asu rani yangiriyopoani. Nga asu süḡgunambo Aisakindi nimorehi Rebekandi mboafoni nimori yimbu afindi mamiranahandambo masepirimindo. Nga ahafandi afindi mamirana Aisak sapo sihefi amoao-ani. ¹¹⁻¹² Nimori yimbu tüküfekoate-yafandambe God ai nimori mamiranahambo dibonimayundo moani ahandi hohoanimonambo yangirihamind-ane. Sapo Godindi nindoumbo dibonimayu hohoanimo ra nindou nine rareanda tüküfemboyopoani, nga God ai ahandihoariyu nindoumbo kafoariri hinḡiriririrandi. Ranimboane asu nimori yimbu ranai tüküfe nine ratüpurir aboediyo moaruwaiyo ra

refekoate-yafandambeyu, God ai Rebekambo hoafi+yundühi yahuya, ‘Amongo ni+morí ai akí+dandí hoarehí mbí+nüngu+wamboane,’ mehu. ¹³ Rahurai God ai ‘Sekop+imbo ngusüfo pamarí+hini, nga Isombo yí+boaruko-marí+hini,’ mehu hoafi ra Bukambe yare hoafi+mayo.

¹⁴ Asu ranimbo sihíri nüngumambísefa? God aiana moai ndore ratüpuríyu-randi mambísefiyo? Ngírí ra-mbísefi, nga wani. ¹⁵ Ai Mosesimbo yare hoafi+yundowohü yahuya,

‘Nindou daboe ro wandí hohoaní+monambo ahambo amboawi yahando-mboayahí ana, asu ro amboawi mbí+sahandombayahí.

Asu nindou daboe ro wandí hohoaní+monambo hípoambo-fimboayahí ana, ro hípoambo-ndí+hini+mboayahí,’ *Kisim Bek 33:19*

yahu hoafi+meindo. ¹⁶ Ranahandamboane God ai nindou díbonayu ra níne-moatükuní nindou ai hohoaní+moayu-ane asu rawareandi ranane raní hohoaní+mo sünguyopoaní, nga Godí+ndí hípoambofofe hohoaní+mo raní+namboane díbonayu. ¹⁷ Nga Bukambe hoafi ranai God ai Isip-yafe nindou bogorí Ferombo hoafi+meindo ra yare hoafi+yowohü yahoya, ‘Ro wandí ngí+ní+ndí ra munguambo nindou ranaheimbo nafuindahüraní asu wandí ndürí ranahambo munguambo hífi ndaní+hü bokarí+mbí+rí+hehind-amboane samboanahí. Ranimbo-hündamboane ro síhambo bogorí+mborí+heaníní híní+ngarí+heaníní,’ meho. ¹⁸ Asu ranimboane sihíri fífírí+hundí God ai moaní ahandí hohoaní+monambo yangírí nindou daboe

amboawi yahuhani, asu nindou daboe ahambo afiñdi-afindeimbi tükümbifiyu-wamboane yahuhaya ranahambo randeandaní afiñdi-afindeimbi tükündifimbui.

Godíndí ngíníndí hohoanímo asu hípoambofe hohoanímo

¹⁹ Ranímbo-anímbo nindou mamí se hoafi-ndafiñdirühí anímboya, asu refe ana, nímboe God ai nindou moaruwai hohoanímoyei aríhündí ranaheimbo ai hütí-anei mambüsa? Nindou dídai Godíndí yifirí ranahambo daboadí híhírímandíhinda? ²⁰ Nga nindou se dídeyafí se ra Godímbo afiñdi-afindeimbi yahurai hoafi-mandafíndoyo? Wambürí ai nindou düdi sapo wambürí sümarrantí ranahamboya, ‘Se nímboe wambo ndaro sümarrantí?’ mambísíyo. ²¹ Nindou düdi süra-randeimbi ranai purükiní ra kadamündühí moaní ahandí hohoanímonambo purükiní mamí ranahand-ambohündí wambürí yimbu sündapírímbui. Rananímbo asu wambürí yimbu ra ngorü aboedí safí ahandí hohoaníreandeimbi ra raraní hoafühí sesí ranambe raraofe rambohünda ndonde dígembui. Nga asu ngorü moaní yahurí ngoahurí nahurai ra moaníndühí yafísühumí ranambe raraofe-rambohünda dígembui.

²² Mare yahurai God ai ahandí hürütü hohoanímo ra weindahí nafuimbo yahuhayambo asu ai munjuambo nindou ahandí ngíníndí ranahambo fífírímbíríhind-amboane yahuhayambo hohoanímoayusí. Nga asu awi ai nindou ngíníndayundürí ranaheimbo afurí gedühí hífandarandürí. Nga

nindou ranaheimbo moaruwaimbo-fendürimbo-hündambo nafimara-mündindüri. ²³ Asu God ai nindou muᅅguambo ahandi hımboamupuimbo-randeimbi ra nafuimbohündambo afuri gedühi hifandarandüri. Nindou daboe ai hıpoamboareandüri ranaheimbo ahandi hımboamupuimbo-randeimbi ra segudürimbo yahumboani. Ai ahandi hımboamupuimbo-randeimbi moatükuni ra semındımbohünda nafimara-mündindüri. ²⁴ Sıhıri amboa, God ai sıhefımbı dibonıyuhü mborai mehumuni. Sudahündi ranaheimbo yangıriıpoanı, ᅅga nindou ᅅgorü sırihündi ranaheimbo kameihi mborai mehundüri. ²⁵ God ai Hoseandı Buk ranambe ai ndare hoafıyuhü yahuya,

“Nindou didıyei wandi nendiyeıpoanı,
ranaheimbo ana wandi nend-anei mbısahandürımbıyahı.

Nindou daboe ro ᅅgusüfo pefekoate-ayahı,
ranaheimbo ro ᅅgusüfo pandı-
hearümboyahı. *Hosea*
2:23

²⁶ Asu nını hıfıhündı-yei ranaheimbo hoafıyahündürühi seiya, ‘Ai ana Godındi nendiyeıpoanı,’ masei,
ᅅga hıfı ranıh-anımbı nindou ranaheimboya ‘God yangıri nıᅅgu-randeimbi rana-handi nımor-anei,’ mbıseımbıyei,” *Hosea*
1:10

Hosea ra mehu.

²⁷ Asu Aısaia ai Israer ranaheimbo yare hoafıyuhü yahuya,
‘Nindou Israerıhündı ai hımonındı gudi kıkırı afındı nahurai afındıyeısi,

nga asu moani yimbu mam+ yangir-animbo
aboedambo-ndahimboyei.

²⁸ Nga Adükari ai ngiri afindi hoafindu,
nga nindou munguambo hifihü aniboadei
ranaheimbo nimai papi-hoafindandür+hi
ahei moaruwai hohoanimo ranimbohünda
munguna ran+ takin+ tñ+rifo
dagadür+mbui,' *Aisaia 10:22-23*

mehu. ²⁹ Horombo Aisaia ranahambo amboani
yare hoafiyuhü yahuya,

'Adükari Munguambo Nginindeimbi ranai
sihefi amoa mam+ bidifiri ranaheimbo
hiningifendür+koatembei-mbonana,
sihir+ Sodom+hünd+ nahurai
tüküyahundühümbo
asu Gomorahünd+ nahurai nimboefi,' *Aisaia
1:9*

mehu.

³⁰ Asu sihir+ nüngumambisefa? Rani-
moatükun+ ranana ndahurai ane: Suda-yafe
ndifo sapo tñ+rifoyokoate moani mbumundi
hohoanimo süngufemboaye ranai ana nindou
mbumundi Godindi himboahü tükümehindi.
Sapo mbumundi hohoanimo ranaiyo
an+hondümbofe rani-süngu tüküfe arandi. ³¹ Nga
asu Sudahünd+ sapo tñ+rifoyowohü mbumundi
hohoanimo Godindi himboahü sem+ndimbo
ahinümb+ hohoanimo yangir+ süngufembo
rani-süngu ana moai mbumundi nindou
Godindi himboahü tüküyahindi. ³² Nimboe
sapo ai an+hondümbofe hohoanimo rani-süngu
mbumundi hohoanimo ra sem+ndimbo moai
hohoanimoyei, nga want. Nga ai ahei moani
ratüpuri rani-süngu yangiriyo mbumundi

hohoanimo ra semindimbo hohoanimoayei.
 Nimoei tɨŋarühi bemareandi raninambo
 bendeiranɨ bübürindei ŋgei pɨndeimboyei.
³³ Bukambe ranahambo yare hoafiyowohüya,
 ‘Hoeirihi, ro Saion wafuambe Serusarem
     ŋgoafihü nimoei masihehini,
     ŋga ranai-animbo nindou ranaheimbo ben-
     deiranɨ bübürindeimboyei,
     nimoei yitifo rananimbo aheimbo
     randeiranɨ ai pɨndeimboyei.
 Nga asu nindou düdi ai ahambo anihondümboriri
     ana,
     nindou ranai ŋgiri amoanɨŋgi-ndu,’ *Aisaia*
     8:14; 28:16
 mehu.

10

Israer ai moai Godindi-mayo mbumundi hohoanimo ra sahümündi

¹ Wandafɨ mamɨ, ro ŋgusüfoambe wandɨ
 nindou Israer ranai aboedambo-mbeahindɨ
 samboanahɨ hohoanimoayahɨ! Ranimboanahɨ
 ro aheimbohünda Godimbo didibafiyahando
 arɨhandɨ. ² Nga ro aheimbo ndorɨhe fifirɨhe
 heheamboanahɨ hoafayahɨ, ai ana awi Godindi
 hohoanimo ranɨ yanggiri süngufemboanei ŋgusüfo
 pararɨhindɨ. Nga ahei ŋgusüfo pefembo
 hohoanimo ra anihondü süngupoanɨ. ³ Aiana
 moai ndorɨhi fifirɨhindɨ God ai nindumbo
 mbumund-anei yahu hohoanimoayu ranana,
 ŋga aiana aheipoanimbo mbumundɨ tüküfe
 hohoanimo-ane süngurihi arɨhündɨ. Ranane
 asu God ai nindou mbumundɨ hohoanimo

hɪnɪŋɪmareandi ra moai sahümündi. ⁴ Nga sɪhɪrɪ fɪfɪrarɪhundi, nindou anɪhondümborɪhorɪ ana, ranaheimbo ndeara Krais ai ahɪnümbɪ hohoanɪmo süngufe ho ra moendɪmareandi. Ranɪmboane asu nindou ai anɪhondümborɪhorɪ ana, ai Godɪndɪ hɪmboahü mbumund-anei.

⁵ Moses ai nindou ahɪnümbɪ hohoanɪmo rasüŋgu mbumundɪ nindou tüküfemboayo ranahambo sürü pare masɪhendɪ. Ai yahuya, ‘Nindou düdi ai ahɪnümbɪ hohoanɪmo meŋgoro muŋgu ranɪ-süŋgure huhü rananɪmbo ai yangɪrɪ gedühɪ nüŋgumbui,’ mehu. ⁶ Nga asu nindou ai Godɪmbo anɪhondümbofiwanɪ asu God ai nindou ranahambo seana mbumund-anafɪ yahu arandɪ. Mbumundɪ tüküfe hohoanɪmo ranana ndahurai-ane. Se ŋɪrɪ randɪhi hohoanɪmondeihɪya, ‘Nindou dɪdai sünambe magafua?’ mbɪsei. Hoafɪ ranahandɪ nɪmɪndɪ ra ‘Dɪdai sünambe gafu Krais sɪhefɪmbo nderümündü makuda?’

⁷ Asu se ŋɪrɪ randɪhi hohoanɪmondeihɪya, ‘Nindou dɪdai hɪfɪnɪ yɪfambe ranambe magada?’ mbɪsei. Hoafɪ ranahandɪ nɪmɪndɪ ra ‘Dɪdai gadü honɠuambeahɪndɪ Krais nderümündü madüfua?’

⁸ Nga mbumundɪ tüküfembo hohoanɪmo hoafɪ ra ndahurai-ane: ‘Hoafɪ ranana akɪmɪ sɪhafɪ fikɪm-ane, sɪhafɪ yafambe hoearɪ ranɪwamɪ eŋgoro asu sɪhafɪ ŋusüfo ranambe.’ Sapo anɪhondümbofe hohoanɪmo hoafɪ ranane ro bokarɪhehu arɪhundɪ ra. ⁹ Se sɪhafɪ yafambenambo weindahɪ yaro hoafɪyafɪhüya, ‘Sisas ai wandɪ Adükarani,’ safɪ mbura, asu sɪhafɪ ŋusüfo ranambo God sapa Sisasɪmbo yɪfɪhündɪ botɪmarɪrɪ ranahambo anɪhondümborɪrowandɪ ana, se

aboedambo-ndafoamboyaŋi. ¹⁰ Nga sihaŋi ŋgusüfoambe anihondumbo-riwandanŋi God ai nindou mbumund-anafi yahuhaya asu sihaŋi yafambe ranambo weindahŋi hoafiyafanŋi God ai aboedambo-ndeaninimbui.

¹¹ Bukambe hoafi ranai hoafiyowohü yahoya, ‘Nindou düdi ahambo anihondumbo-ariri ana, nindou ranai ŋgiri amoaninŋindu,’ meho.

¹² Suda-anei asu Suda-yafe ndifo rananei ranai ŋgorü-poanimbo ŋgorü-poanimbo-yahimboyeipoani, nga nindou Godindŋi himboahü mamŋi sisimogodi yanggir-anei. God aiana muŋguambo nindou ranahei Adükar-ani. Asu nindou muŋguambo didiyei ai ahamboya farihawandüri sei arihündŋi ranaheimbo aboedi-aboedireandüri arandi. ¹³ Ranimboyo Bukambe yare hoafiyowohüya, ‘Muŋguambo nindou ai Adükarimboya farihawandüri sei hoafiyei arihündŋi ana, ai aboedambo-ndahimboyei,’ meho. ¹⁴ Nga asu nindou ranai anihondumbofe-koatendehŋi ana, ŋgiri ahambo hoafindahündo. Asu ai hoafi ranahambo himborikoate-ndehŋi ana, ŋgiri ahambo anihondumbo-ndihori. Nindou ranai hoafi ra bokari-hefekoate-ndimondanŋi asu ai ŋgiri himborindei. ¹⁵ Asu nindou koehefepura hokoate-ayomo ana, ai ŋgiri bokandihoundŋi. Nga Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘Nindou aboedi hoafi sahümündi asinei ra aboedi safane,’ meho.

Israer ai moai aboedi hoafi ranahambo sahümündihü süngurihindŋi

¹⁶ Nga asu Suda yimbu-mamŋi yanggiri ai aboedi hoafi ranahambo sahümündi

süŋgur+himboanei. Nga Aisaia ai yare hoafi+yuhü yahuya, ‘Adükari, nindou ai yi+hoefi-mayo hoafi ra moai an+hondümbö-r+hindi,’ mehu. ¹⁷ Nga rani-moatükuni ra ndahuriane: aboedi hoafi ra h+imbor+iyeih+iyei asu an+hondümböfe tükümeŋeyo. Asu Krai ranahambo hoafi bokar+hefembo aboedi hoafi ra h+imbor+iyeihanei.

¹⁸ Nga asu haponda ro düdueheandi, An+hondüyo Suda ai God+indi hoafi ra h+imbor+koate-mayei? Wan+. Hoafi ra ai an+hondü h+imbor+mayeisi. Nga Bukambe yare hoafi+yowohü yahoya,

‘Muŋgu-moatükuni God ai naf+marandi rana-handi hoafi ra muŋguambo h+fi ran+hü ho tükümeŋeyo,

ahei hoafi muŋguambo h+fi kaiyowohü ho tükümeŋeyo,’ *Buk Song 19:4*

meho. ¹⁹ Asükaiya ro düdueheandi, Awi Israer ai moai fi+fi+r+hindiyo? Ai fi+fi+r+mar+hindi. God ai Moses+indi süŋgure hoafi+yuhü yahuya,

‘Ro Suda-yafe ndifo ai mam+ ran+ni-poedi+yefi+poani ranaheimbo fandi+heheirani,

asu Israer se ŋgusüfoambe moaruwaindeimboyei.

Ro Suda-yafe ndifo ai fi+fi+r+fekoate-yeimbi ranaheimbo fandi+hehe-andürani,

asu Israer se ŋgusüfoambe ŋgin+indi-ndeimboyei,’ *Io*

32:21

mehu. ²⁰ Asu süngunambo Aisaia ana ai moai hoafimbo yihimboyu, nga God ai ahandi süngure yare hoafiyuhü yahuya,

‘Nindou wambo kokoendirikoate-mayei ranıyei wambo hoeimarihindiri.

Roana nindou wambo hohoanımoyokoate-mayei ranaheimbo sowahi weindahı tükümeheandi,’ *Aisaia 65:1*

mehu. ²¹ Nga asu Israerimbo ai yare hoafiyuhü yahuya,

‘Ro nımbı-nımbısi nindou hoafi mbahırıhe-hindeimbi asu himborıkoate-yeimbi

ranaheimbo wandı warı kıkıhırıhamındındürı arıhandı ai-babıdı aboedı-aboedıfemböhünda,’ *Aisaia 65:2*

mehu.

11

God ai Israer bıdıfırambo hıpoambo-mareandürı

¹ Ranımboanahı asu ro rarıhe düdueheandı nda, Asu God ai ahandı nindou Sudahündı munğuanıbo daboadanambo-mbareandürıyo asu wanımbeıyo? Wanı! Ro Por amboanı Sudahünd-anahı. Ro Abrahamındı ahuir-anahı asu Bensaminındı sırambeahınd-anahı.

² God ai ahandı nendı Sudahündı tüküfekoate-yeıambeahı fıfıreandürühi wand-aneı mehu ranaheimbo ana moai daboadanambo-reandürı, nga wanı. Asu se hoafi Erasıa ai Sudambo papıhoafırandürühi yare Godımbo dıdıbafımefıyu ra fıfırıhindai? Ai Godımbo yare dıdıbafındowohü yahuya, ³ ‘Adükarı, aiyomo nindou sıhafı hoafi hoafıyomo-rundeimbi ahamumbo munğuanıbo

hifokoamarüpurî. Asu ai sîhambo sesi sîhefe dîdîbafîferambo fondi ra bîrîmafoarundi. Nga ro mamî yangîr-anahî anîmboahî. Asu ai wambo hîfokoefendîrîmbo mehomo,' mehu. ⁴ Nga asu God ai ahambo asükaiyu nüngure sîmborî hoafîyundoa? Ai hoafîyundühî yahuya, 'Ro 7,000 nindou wandambofimbî sahapurîmîndî anîmboahî ai tîkai god Ber ahambo yirî yimbu pusîfekoate-mayei,' mehu.

⁵ Rahurai-ane hapondanî amboanî nindou yimbu-mamî God ai ahandî moanî hîpoambofe ranambo dîbonîmayuwa anîboadei. ⁶ God ai aheimbo moanî hîpoamboreandürühî dîbonîmayundürî, nga ai nîne ratüpurîmayei ranîmbohünda dîbonîyu-ndürîmboyupoanî. Nga nindou ranai ranî ratüpurîyeianî God ai dîbonîmbeyundürî-mbonana, asu ngîrî moanî hîpoambofe ra moanî hîpoambofe hondü tüküfeyo.

⁷ Asu ranîmbo-hünda sîhîrî nüngumambîsefa? Ranî-moatükunî ranahambo Israer ai hütî kokomarîhündî ra asu ai moai sahümündî. Nga nindou bîdîfirî God ai dîbonîmayundürî ranai yangîrîyei ranî-moatükunî ra masahümündî, nga asu bîdîfirî ranai hîmbotühüfo papîmareandürî Baibor yare hoafîmayo nou. ⁸ Ai yare hoafîyowohü yahoya,

'God ai aheimbo ramareandüra moai ngusüfoambe hohoanîmo purîhümündî.
Asu ahei hîmboarînambo ngîrî hoeindîhindî
asu ahei hîmboambenambo ngîrî
hîmborîndei,

nga yare niŋgo hombo hapondanambe tükefeyo,’

Io 29:4; Aisaia 29:10

meho. ⁹ Defit ai hoafi-yuhü yahuya,

‘Nindou aiana sesesi-ndeianî kinî tîfiŋambe
ahanei nou mbîhaneia asahî.

Asu ahei hohoanîmo moaruwai ranî-
süngumbo nîmoeifihî pîmbeyeia asahî.

¹⁰ Ahei hîmboarî amboanî dikîreandürîhîmbo
asu ai hoefekoate-mbeyei-amboane.

Asu se aheimbo daboahamîndî
pupurûgurîhi hehi yahurai koadürümbo-
koadürümbo rarîhi mbînimboeia
samboanahî,’ *Buk Song 69:22-23*

mehu.

God ai Suda-yafe ndîfo masemündündürî

¹¹ Ranîmboane asu ro haponda düdueheandî
nda, Sapo Suda ai bûbürîmayei peyehü
muŋguna moaruwaimbo-reandürîmboyo?

Ai ra wanana! Nga sapo ai moaruwai
hohoanîmo-mayeiamboyu asu God ai Suda-
yafe ndîfo ranaheimbo ŋgusüfoambe garîbi-
mbîrîhindür-amboane yahuhayamboyu ahei
ndîfo ranaheimbo aboedambo-mareandürî.

¹² Suda ai moaruwai hohoanîmo süngu-
marîhündamboyu asu God ai nindou muŋguambo
ranaheimbo didîboado-mareandürî. Ai
Godîmbo daboadanambo-marîhoramboyu asu
God ai ahei ndîfo ranaheimbo mafarîhendürî.
Ranîmboane asu muŋguambo Suda ai God
sowana asükai gugurîndahindanî anîmbo
nindou muŋgu ai aboedî hamîndî hondü
nîmandeimboyei.

¹³ Suda-yafe ndîfo sîheimbo haponda ro
hoafehandürî nda. Sîheimbohünda God ai

wambo ahandi hoafi sahamindi harihandaimbi kamafoareandiri. Ranimboanahi asu ro ndani ratupuri nda ranahambo boriyahühi yifirayahi. ¹⁴ Rananimbo asu wandi nendi ranai God ahei ndifo afarihendüri ra hoeindihindühimbo ranimbo ngusüfoambe garibndihimboyei. Rananimbo asu ro bidifirambo fandheirani asu ai Ape sowana ngeiani aboedambo-ndearumbui. ¹⁵ God ai Sudambo daboadanambo-mareandüri asu ahei ndifo ranaheimbo ngunindimbo-mareandüri. God ai Sudambo asukai asemündündüri ana, ra nungumandifea? Ai nindou yifihündi botefeyo nahurai-ane!

¹⁶ Bret mami ranahandambo bidifiri kemündi Godimbo asayo ana, asu bret yipoate mungu ra ahandi yangir-anendo. Asu nimi aharı mami ranahandi ahambo asego ana, asu düdüdü ranamboani ahandi yangir-anendo. ¹⁷ Orif nimi hififehündi ranahandambo düdüdü bidifiri ai titaboari-hendühiyu asu nımambeahındi orif nimi düdüdü ranai ranıfıhi papımareandı. Suda-yafe ndifo seana nımambeahındi orif nimi nahurai-aneı. Ranane asu haponda se aboedi emündü momoriyeihı Sudayeri-mayo yangiri niıngombo hohoanımo ra hoe nahurai asahümündi. ¹⁸ Ranımbı-hındambo-anımbı asu Suda orif düdüdü nou titaboari-mefoehındi ranaheimbo se yıboaruko-ndihındürımbıyei. Nıngundahi borımandeia? Seana moanı düdüdü yangir-aneı, nga seana nimi aharı ranahambo tüpürıhindühi-yeıpoanı. Nga nimi aharı ranane sıheimbo tüpareandıri.

¹⁹ Nga seanımbı hoafındeihiya, Yinı, nga sapo düdüdü ranai titaboari-foarındühiyo

asu yihoeŋimbo rani fondühimbo fondi hininŋimareamun-ane, mbisei. ²⁰ Yinŋi, ranana anihond-ane. Ai titaboari-mefoehindi ra Godimbo anihondümbkofekoate-wamboyei ramehindi, nga asu seana ranihü rarihi animboei ra anihondümborihhi hehimbo-wamboyei ahei fondühŋ animboei. Nga asu se ranahambo afindi-afindeihŋi siheihoarimbo borindeimboyei, nga awi yihimbondei. ²¹ Suda ai düdüdü hond-anei, nga God ai aheimbo moai nimindühŋ hininŋirearü, nga titaboari-mafoareandi. Nga se hibadihündi. Se düdüdü hondüyeipoani, nga God ai siheimbo amboani nimindühŋ ngiri hininŋindearü, nga titaboari-boadeandürimbui. ²² Godindi hipoambo hohoanimo asu nginindi hohoanimo ra sihiri diboadondi hu fifirindihumboane. Nindou ahandŋ hoafi himboriyeisi, nga hininŋimarihindi ranaheimbo nginindi-ndarümbui. Nga asu se Suda-yafe ndifo ahandŋ hipoambofe hohoanimo rani-sünŋu ahei ana, asu ai siheimbo hipoambo-ndearümbui. Nga se-amboani ahandŋ hohoanimo rani-sünŋu hokoate-ayei ana, randihŋi titaboari-boegimboyei. ²³ Suda ai anihondümborihindi ana, God ai asukai aheimbo nimindihü papindearümbui. God ai yifirayu ana, asukai aheimbo koadürü nimindihü papinde hininŋindeandürimbui. ²⁴ Suda-yafe ndifo se-amboani nimambeahindi orif düdüdü-aneisi, nga asu aboedi orif nimindi raniŋihŋi papirihimboanei, nga ranahandi hondüyopoani. Suda-anei ai hififehündi orif nimindi hond-ayei. Ranimboane asu aheimbo

ana God ai dūdūdū hondū t̄taboari-mefoendi ra semündū asūkaiyu koadürü n̄im̄ndi hondüfih̄ papareandür̄ ana, ai asūkai aboedi ham̄ndi ran̄fih̄ pen̄iboadeimboyei.

*God ai nindou muṅguambo
h̄ipoamboareandür̄i*

²⁵ Wandafi mami, d̄iboh̄ndi hoafi ran̄imboanahi se fifir̄imb̄r̄ihinda sahehea. Se siheihoari rand̄hi hohoan̄mondeih̄i hoaf̄indeih̄iya, 'Roana fifir̄ihu hohoan̄mo-yefeimb-anefi,' mb̄iseimboyei saheheamboanahi. Hoafi nda yahurai-ane, Israer bid̄ifir̄i ana hoafi h̄imbor̄ikoate-yeimb-ane. Ran̄ hohoan̄mo ranana ahei ṅgusūfoambe n̄imandündür̄i ṅgo-ṅgombo asu Suda-yafe nd̄ifo n̄ṅgunümb̄yei God ai d̄ibon̄mayundür̄i ranai fondi ra simongori-ndam̄ndimboe. ²⁶ Ran̄ süngumbo-an̄imbo God ai Israer aheimbo aboedambo-ndearümbui. Buk Baibor ai yare hoaf̄iyowohü yahoya,

'Aboedambore-randeimb̄i ai Serusarem̄-n̄ipoedi kudū Sekop̄ndi ahuir̄i Suda ranaheimbo randeandür̄an̄i, ahei God̄imbo hohoan̄mo-koate hohoan̄mo h̄in̄ṅṅ̄nd̄hi-mboyei.

²⁷ Ranan̄imbo ro ahei hohoan̄mo moaruwai ra gogor̄ndi-heheandüh̄i

ran̄i-simboan-an̄imbo ai-bab̄idi hoafi fem̄ndi sihefe ra rand̄hea-mboyahi,'

Aisaia 59:20-21

meho. ²⁸ Nga Suda ai aboedi hoafi h̄imbor̄ikoate-maye ran̄imboane asu God ai Suda-yafe nd̄ifo siheimbo fehefemböhündambo hohoan̄momayu

Didi nindou ai ahambo ratüpurimbo rasünguro rasünguro-meyundoa?

35 Nindou düdi Godimbo nini-moatükuniyo masagado,
asukai ai süngunambo ahambo hihirife segodimbo-hündambo?' *Aisaia 40:13*
meho. 36 Muṅgu-moatükuni ra God ai ahandihoari nafimarand-ane asu ahandi ṅginiṅdinaamboane aniṅgo asu ahand-ane. Muṅguambo si Godimbo adükar-animbiseiamboane. Nga anihond-ane.

12

Sihefi fi ra Godimbo ndahundimboane

1 Wandafi mam, Godindi-mayo hipoambofe hohoanimo adükar ranimbo-hündamboane ro siheimbo hoafehanduri nda. Sihei fi yangiri niṅgoambe ra se moani Godimbo ndahundo ahambo sesi asihefeyo nou. Se ahandi yangirindeian-animbo asu God ai ranimbo hihifi-hihifiṅdumbui. Se randihinduh-animbo wudipoapondihi Godimbo hohoanimondahundo. 2 Se hifi ndanihündambo hohoanimo süngundihimboyei, nga sihei hohoanimoambe simbori hohoanimo süngundihindi. Rananimbo God ai hohoanimoayu ra se ndondihi fifindihi mbundihü rasüngundihimboyei. Nini-moatükuni ai aboedayo asu nine ai yifirayu asu nine ai abodi ndorihoeimbi hamindi hondayo ra se fifindihimboyei.

God ai sihefiṁbo hohoanimo moani masendi ranambo ratüpurindefiṁboane

³ Nga God ai wambo ahandi-mayo moani hiṁpoambofe hohoanimo masendi ranimbo munḡuambo siheimbo ro biḡifiri hoafi hoafinda samboanahi. Se siheihoari sihei fi ranahambo yangiri afindi hohoanimo-ndeimboyei, nga wani. Nga God ai siheimbo anihondüambofe hohoanimo masagadüri rani simonḡorühi safi sihei fi ranahambo ndondihi hohoanimondei. ⁴ Sihiri ana fi mamani ranifihifi afindi moatükuninḡorü-poani ḡorü-poani fi ra hiḡofoareamboane. Ranane asu ḡorü-poani ḡorü-poanimbo fi ranai ahandi ḡorü-poani ḡorü-poanimbo ratüpurinḡorü. ⁵ Rahurai-mayowamboane asu sihiri nindou afind-aneḡisi, nga asu Sisas Kraisindi finambo ana sihiri fi mamani rananeḡi. Ranimboane asu sihiri ana nindou ḡorü-ḡorü ra sihiri mamani wandafi mamani yangiri-aneḡi fi mamani ranifihifi.

⁶ God ai sihefiṁbo moani hiṁpoambo-reamunühüyu asu ai nindou mamani sihefiṁbo rani-poanimbo rani-poanimbo fifirife moani masemuni. Godindi hoafi hoafimbohünda nindumbo ratüpurin ra segodoa asemüdu ana, sapo anihondüambofe hohoanimo ai asemüdu rani-süḡu animbo hoafendomboane. ⁷ Düdi ai farihēfembo ratüpurin ra asemüdu ana, ai ndonde mbifari-hendamboane. Asu yamundiḡembo ratüpurin ra asemüdu ana, ndonde yamundi-mbireandamboane. ⁸ Nindou mamani ai ḡusüfoambe kikiḡofoendürimbo ratüpurin ra asemüdu ana, asu ḡusüfoambe

kikimo-mbifoareandüramboane. Nindou düdi ai ninimoatükunî napoyo masihendi ra nindou bodimondambo yibobofe saimbo ratüpurî asemüнду ana, ai afindi saimbo nimbondi. Nindou düdi bogorimbofe niḡombo ratüpurî ra asemüнду ana, ai ratüpurî ra tiḡirifo-mbiyuwamboane. Düdi ai hipoambofe ratüpurî asemüнду ana, ai moani hihifi-hihifinambo nindou ḡorumbo mbifari-heiramboane.

Wandafî mamimbo aboedi hohoanimoyondo hohoanimo

⁹ Nindou ḡorumbo anihondumbo ḡusüfo pandihindi. Nime-moatükunî moaruwai-ayo ranahambo yiboaruko-ndihindi. Nime-moatükunî aboedayo ranahambo kikihisafindiḡümüнди. ¹⁰ Se muḡuambo simborî hohoanîmurîndei se sihei fikimîninimbo hohoanîmoayei nou. Asu nindou amurî ranaheimbo wambo ḡasündîhi-ndîreimbanei mbisei hohoanîmondei. ¹¹ Afindi tiḡambombü ratüpurîmbo hohoanîmondei, ḡga asu se yiboaruko-yiboaruko-ndeimboyei. Se ratüpurayei ra Adükarîmbohünda ratüpurîndei. ¹² Se Adükarîmbo anihondumbo-ndîhorühi hibadîhorühi hihifi-hihifîndei. Tiḡirifo siheimbo tükündîfeyoanî se afurîndîhindühi nîmandei. Nîmbî-nîmbîsi se Adükarîmbo didîbafîndahi ndîhündî.

¹³ Sihei anihondumbo-rîhindeimbi wandafî mamî ai napo mbonimbo-ndîḡümüндianî se aheimbo sihei-mayo ndahündürî. Asu ndîfo nindou tükündahîndanîwanî aheimbo amboanî worîninîndîhindürî.

14 Nindou s̄heimbo moaruwaimbo-
ar̄hindür̄i ranaheimbo God ai aboed̄i-
aboed̄i-mb̄ireandür̄amboane mb̄isei hehi
d̄id̄ibaf̄i-ndahindür̄i. God̄imboya aheimbo
d̄id̄iboado-mb̄ireandür̄amboane mb̄isei, nga
nḡir̄i se God̄imboya aheimbo moaruwaimbo-
ndowandür̄i mb̄isei. 15 Nindou h̄ih̄if̄i-h̄ih̄if̄ayei
rani-bab̄id̄i h̄ih̄if̄i-h̄ih̄if̄imbeyei-amboane, asu
nindou aranayei rani-bab̄id̄imbo amboan̄i
aran̄imbeyei-amboane. 16 S̄ihe i wandaf̄i mam̄i
rani-bab̄id̄i wud̄iwud̄indahind̄i. Se nḡir̄i aboed̄i
nindou yanḡir̄i hohoan̄imondei wud̄ind̄ihindür̄i,
nga se nindou moaruwai rani-bab̄id̄i n̄imboei.
Asu se s̄ihe fimbo hohoan̄imondeih̄i ro
f̄if̄ir̄iheandeimb-anah̄i mb̄iseimboyei.

17 Nindou nḡorü ai s̄heimbo moaruwai-
moaruwaimbo-nd̄ihindür̄an̄i, asu se s̄imbor̄i
aheimbo moaruwaimbo-nd̄ihindür̄imboyei,
nga yowan̄i. N̄ine hohoan̄imo nindou ai
aboed-ane ase i ana, se rani yanḡir̄-an̄imbo
rand̄ihind̄i. 18 Se mun̄guambo nindou-
bab̄id̄i aboed̄i n̄imar̄imbohündambo naf̄i
kokond̄ihünd̄i. 19 Wand̄i wandaf̄i, nindou ai
s̄heimbo moaruwaimbo-nd̄ihindür̄an̄i asu
se s̄iheihoar̄i rani-moatükun̄i ranahambo
s̄imbor̄i h̄ih̄ir̄ind̄ih̄i rand̄ihimboyei. Nga moan̄i
rand̄ih̄i h̄in̄inḡind̄ihindani God ai aheimbo
nḡin̄ind̄i-mb̄irandür̄imboane. Bukambe yare
hoaf̄iyowohü yahoya,

‘Nindou nḡorümbö h̄ih̄ir̄ife moaruwaimbofe
ranana wand̄i ratüpur-ane.

Wand̄ihoar-an̄imbo ro aheimbo s̄imbor̄i
moaruwaimbo-nd̄ihearümboyah̄i,’ *Io*
32:35

mehu Adükari ai. ²⁰ Nga asu, Bukambe yare hoafi+yowohü yahoya,

‘Nindou sïhambo hürütüranini-randeimbi ranai wembombonduanï, ahambo sesi dabado, asu amïndanïngombo-nduanï, hoe dabado.

Se ahambo randoworanï ana, ai sïhambo ramareanini ranimbo asu ai amoanïngi-ndümbui,’ *Sindaun*
25:21-22

meho. ²¹ Moaruwai hohoanimo ai ngiri sïhambo ngasündeanini haya hifinambondeanini. Nga se aboedi hohoanimo rani-süngundowandühi ratüpurïndafan-animbo asu se moaruwai hohoanimo ranahambo hifinambondowamboyafi.

13

Sihiri gafman+yomondi hoarehïndefomboane

¹ Nindou munguambo gafmani-yomondi hoareh-animbo niñgomboane. Nga moai gafman ai aimbo hoaniru tüküyafundi, nga Godïndi hoafi süngu ahandi warihündanemo. Munguambo gafman ra God ai kafaore hiniñgimareapur-anemo. ² Ranimbo-hündamboane nindou ai gafman+yomondi hoafi mbahïrarïhehindï ra asu Godïndi hoafi kameihane mbahïrarïhehindï. Ranimbo wamboane asu ai tiñiriïfo ndahümündimboyei. ³ Gafman ai nindou aboedi hohoanimo ratüpurï rawarïhindï aheimbo refendürimboyopooanï, nga nindou düdi ai moaruwai hohoanimoayu ranahambo refembo-hündamboanemo anïngomo. Gafmanimbo yihimbombo se moeimboyafi?

Refe ana, se moani aboedi ratüpurî rani yangîr-animbo süngundowandani asu ai sihambo aboed-anafi mbisiimo hoafindiimboemo. ⁴ Gafman aiana Godindi ratüpurîyomo-rundeimb-anemo se aboedi mbinimbafa yahomo houmbo aningomo. Nga asu se moaruwai ratüpurî randowandühi rananimbo se yihimbondafi ranahambo. Nga aiana moai moani nginindi moatükunî ra semüdu. Aiana God kafaore hiningimareandi wambo asu ai Godindi-mayo nginindi nindou moaruwai-mbofe hohoanimo ra semündümboani nindou ai moaruwai hohoanimoayei aheimbo moaruwaimbofendürimbohünda. ⁵ Ranimbo-hündamboanimbo asu se gafmanindi hoarehi nimboei. Asu rani-moatükunî sünguefeyo ra moaruwai-mbofe ranahambohünda yihimbombo yangîriyopoani, nga gafmani-yomondi hoarehi ningo ra aboedi hohoanimo süngufe-ane.

⁶ Ranimbo-hündamboane asu se gafmanimbo takis pirîhi arihündi. Gafman aiana Godindi ratüpurî ratüpurîyomondühi rananemo asu ai rani ratüpurî rani yangîrî hifandîru arundi. ⁷ Gafman nindou ranahamumbo ninimoatükunîyo segodürimboayei ana, aheimbo moani rani-moatükunî ra dagadürî. Gafman ai nininimoatükunî takisimboyo hoafindimondani, se ahamumbo ndehindi. Asu bogorî nindou ranahandi hoarehindeihî asu ahambo ahinindei. Asu nindou ndürî adükarümbî ranahambo ndürî adükarümb-animbisei hohoanimondei.

Sîmborî ngusüfo pefembo hohoanimo

8 Se nindou ngoründi-mayo nini-moatükuni ndowandifi mbunda simbori saimbo-mayo ra hingindowanda gedühi ningomoe, nga yowani. Se sapo simbori ngusüfo pefe hohoanimo rani yangir-animbo süngundihindi. Nindou düdi ai ngorümbo ngusüfo parareandi ana, ai muṅguambo ahinümbi hohoanimo meṅgoro ra süngureandeimbi nindou-ani. 9 Mosesindi ahinümbi hohoanimo ranai yare hoafiyowohü yahoya, 'Nimorehi nindowenihiyafe hohoanimo moaruwaimbo-fepoani. Nindou hifokoefepoani. Hübuhünipoani. Nindou ngoründi napo hohoanifepoani,' meho. Muṅgu rani ahinümbi hohoanimo ranane asu amuri muṅguambo engoro ranane muṅguambo mamambere haya nimindi hoafi ra yare hoafiyowohü yahoya, 'Se nindou amurambo ngusüfo pandowandi se sihafi fimbo ngusüfo pararowandi nou,' meho. 10 Nindou düdi ai nindou ngorümbo ngusüfo parariri ana, ai ngiri ahambo moaruwaimbo-ndiri. Ranimboane nindou ai ngorümbo ngusüfo parariri ana, asu ai ahinümbi hohoanimo hondü muṅguambo ra süngurandüh-ani.

Sihiri moani mbumundi hahabodefomboane

11 Se fifirihimboanei haponda nini siyo sihiri animboefi ranimboane se rani hohoanimo süngundihindi. Ndeara rani si ra se mapoeiane, nga hapondan-ana se botindahindi. Horombo sihiri Godindi hoafi anihondümborihundeimbi nindou nimboefimbo God ai sihefimbo aboedireamuneimbi-mayu rani si ra akimiyoy, nga hapondani ana ndeara

akimî safî tüküfembo yangîr-ane. ¹² Nimbî ai ndeara muŋgumbo yangîriyowohü asu si ai ndeara akimî simbo yahomboane. Nimbokoanîndî ratüpurî ra hinîŋgîfemboane, ŋga asu sirîhündî yifiarî napo ra ndahumîndefomboane. ¹³ Nindou sirîhü aboedî anüŋgu nou sihîrî nimboefomboane. Sihîrî mamîkarî hohoanîmoyo wakife asu bia simîndî hefe mamîkarî hohoanîmoyo wakîfepoanî. Nimorehî sisîhimoyo wakife asu moaruwai hohoanîmoyo wakîfepoanî. Watîkoafi hoafiyo asu nindou ŋgorümbö ŋgusüfoambe moaruwaimbo-fepoanî. ¹⁴ Ŋga se Sisas Kraisîmbo yangîr-anîmbo yifiarî nimînehoarîmbo-ndîhorî siheifihî güdîhorî. Ŋga sihei horombodîdî moaruwai hohoanîmo ŋgusüfoambe amaro ranahambo süŋgundîhimboyei.

14

Wandafîndandî hohoanîmo ra sihîrî yîbobö-ndîhumboyeî, ŋga wanî

¹ Nindou mamî ai Godîmbo anîhondümboriranî asu ahandî anîhondümböfe ra kehurîndoanî ana, asu se ahambo Godîndî nendî sihei mbusümo ndahorîmîndei ŋgei. Asu ai nîne hohoanîmoayu ranahambo simborî wataporîmbo-ndühîmboyei. ² Nindou mamî ai ahandî anîhondümböfe hohoanîmo ŋgînîndî süŋquareandî ana, ai muŋguambo sesî ra sesühani, ŋga asu nindou ŋgorü ai ahandî anîhondümböfe ra kehurayo ana, ai ŋgîrî safî aboedî dedu, ŋga wandümo yangîrî

sesühani. ³ Nindou ai munḡuambo sesi sesü-randeimbî ana, asu nindou moanî wandümo yanḡîrî sesümbî-mayu ranahambo yowanî moaruwai hohoanîmo-yondopoanî. Asu nindou wandümo yanḡîrî sesü-randeimbî ranai nindou munḡu-moatükunî sesümbî-mayu ranahamboya, aiana moaruwai hohoanîmoyu-randeimb-ani yahopoanî. God ai nindou ranahambo amboanî serümündümboani mbohünda. ⁴ Nindou se dîdîyafî, asu se nindou ḡgoründî ratüpurîyu-randeimbî nindumbo yîboboarîwora? Nindou sapo ahambo hîfandarandî ai-anîmbo ahandî ratüpurî ra aboedîmbayo wanîmbayo mbüsü yîbobondeambui. Nga asu ratüpurîyu-randeimbî ahandî ratüpurî aboedî ḡgomböe nîmboe sapo Adükarî ai ahambo ḡḡînrümündü nünḡumbo wambo.

⁵ Nindou mamî aiananîya mamî si ranana ai adükarî hamîndîyo haya amurî si aho ranahambo ḡgasündeamboane yahuhani. Nga asu nindou ḡgorü aiananîya munḡuambo si aho ra sîmogod-ane yahuhani. Nindou mamamî se sîheihoarî ḡgusüfoambe hohoanîmondei hoendîhindüh-anîmbo hohoanîmondej. ⁶ Nindou düdî ai mamî si ra adükarî si-ane yahuhî ana, ai Adükarîmbo yanḡîrî hohoanîmo-yundowohani. Asu nindou düdî ai munḡuambo sesi sesü arandî ra ai Adükarîmbo hohoanîmoyuhani asesu. Ranî sesi ra Godîmbo hîhîfirürî mburamboani asesu. Asu nindou düdî ai munḡuambo sesi wehayu ra Adükarîmbo hohoanîmo-yundowohani wehayu. Asu ai amboanî Godîmbo hîhîfirürühani.

7 Nindou mamami sîhiri moai sîhefi hohoanîmonambo yangîri nîmboefî. Asu mamami sîhiri moai sîhefi poanîmbo hohoanîmonambo yangîri yîfiyefî rîhundi. 8 Sîhiri yangîri anîmboefî ra Adûkarîmbo hohoanîmo-yefûhanefî. Asu sîhiri yîfayefî ra Adûkarîmbo hohoanîmo-yefûhî yîfayefî. Sîhiri nîmboefûhindowanî asu yîfîndefûhindowanî ra moanî sîhiri Adûkarîndî yangîri hamîndanefî. 9 Ranahambo sûnguyo nindou yangîri anîmboei-anei asu yîfimayei-anei ahei Adûkarîmbofe nîngombo-hündamboyu Sisas amboanî yîfiyu mbura asu honguambeahîndî yangîri botîmefiyu.

10 Asu se, nîmboe sîhafî wandafîndandî hohoanîmo ranîmbo yîboboarîwora? Asu se, nîmboe sîhafî wandafîndambo yiboaruko-arowora? Sîhiri ranahambo fîfirîndî humboane, nga munquambo sîhiri Godîndî himboahü nîmboemboyefî ai sîhefîmbo yîbobofe-munîmbohünda. 11 Bukambe hoafî ra yahoya,

Adûkarî ai yahuya, ‘Ro yangîri nîmboambo dabareheandî

nindou munquambo ranai wambo yirüyîmbu pusîndühi-ndî hümboyei

asu nindou munquambo ahei yafambenambo weindahî hoafîndahündürühî God Adûkar-ani mbîseimboyei,’ *Aisaia 45:23*

mehu. 12 Ranîmbo-hündambo-anîmbo asu munquambo sîhiri sûnguna Godîndî himboahü sîhiri nîne ratûpurî ratûpurîmayefî ranahambo hoafînda-hundîmboyefî.

¹³ Ranimbo-hündambo-animbo asu wandafi-babidi simbori yiboboferüpoani, nga rühisafi hiniŋgifemboane. Nga sihiri ŋgorü hohoanimo süngundihumboane. Sapo sihiri mamí moatükuní refeyoani ana, wandafi ai bübüründühi moaruwai hohoanimo süngundifimbui rani hohoanimo ana hiniŋgifemboane. ¹⁴ Ro Adükari díbo-anahi, nga ranimboanahi rani-moatükuní ra ro fifiriheamboanahi. Moai nini sesi ai ahandihoari moaruwaiyo. Nindou ai rani-moatükuní ra moaruwai-ane ehu ana, moani ai ahambo moaruwai-ane. ¹⁵ Ra ai yahurai-ane. Se nini-moatükuniyo sowasifani ranimbo-hünda sihafi wandafi ai hoeireaninühi afindi hohoanimoayu ana, asu se ahambo moai hohoanimoyafi. Sisas nindou ranahambohünda yifimayuane, nga asu sihafi sesi hohoanimo ranambo se nindou ra moaruwaimbondiworimboyafi. ¹⁶ Se mamí moatükuní ranahambo aboed-ane asafi ana, se hibadambo. Sihafi hohoanimonambo yangiri-po, nga moaruwai-ane mbiseimboyei. ¹⁷ Sesi, sesi asu hoe simindi hohoanimo ranana God ŋginiñdi hifandarandi ranahandi nimindiyopoani, nga wani. Nga God ŋginiñdi hifandarandi rani nimindi hohoanimo-ane nda. Mbumundi hohoanimo, ŋgusüfo afurifimbi hohoanimo, asu Yifafi Aboedindi hihifi-hihifi hohoanimo ra. ¹⁸ Nindou ai Sisas Kraisiñdi ratüpurimbo yangiri rani hohoanimo süngu anüngu ana, God ai ahambo hihifi-hihifiñduñduwaní asu nindou amuri ai-amboaníya ai nindou aboed-ani mbisahüñduñduboyei.

19 Ranimbo-hündambo-animbo asu munquambo ai sihefimbo mamambefemuni hohoanimo asu wandafi mamiyei hohoanimo nginemandündürü ranı yangrı sünguni-ndihumboane. 20 Se sesi ranahambo yangrı hohoanimondeihı asu God ai nıne-moatükunı ramareandı ranahambo moaruwaimbon-dihimboyei. Mungu sesi moatükunı ranana aboed-ane. Nga asu se nıne sesi sowasıfanı nındou ngorü ai ranahambo ahandı fimbo moaruwai-ane yahu mbura asesu ana, ai moaruwai hohoanımoyuhani asu rananimbo se-amboanı moaruwai hohoanımo-yafühanafi. 21 Asu se nınihondi sowasıfı, bia simındıfı, asu amurı moatükunı aho ra rarowandanı ranimbo sıhafı wandafi ranai hohoanımo moaruwai hohoanımonduanı ana, asu se ranı-moatükunı ra hınıngındowandı. Ranane aboedayo. 22 Se nıne hohoanımo anıhondümborowandı rananimbo God-dıbo se yangrı hohoanımondafi kıkıhındowandı. Nındou ai moanı ahandıhoarı mamı moatükunımo aboed-ane yahu hohoanımoayu ana, ra aboed-ane. Asu ranı hohoanımo ranai ahandı fı ranahambo papi-hoafıkoate-ndoanı ana, asu ai hıhıfı-hıhıfımbiyu-wamboane! 23 Nga asu nındou ranai yimbu hohoanımo süngu sesi ra asesu ana, ai ra ahambo moaruwai-ane sapo ai nıne sesi ranahambo moaruwai-ane yahuhaya asesu ranimbo-hünda. Nındou ai hohoanımo mamı ranahambo aboed-ane yaho anıhondümbofekoateyu randühı yare arandı ana, asu ai moaruwai hohoanımo-yumboani.

15

*Kraisindî hohoanimo yangiri sîhiri
süngundîhumboane*

¹ Nindou sîhiri didiyefî anihondümbofe hohoanimo nginindî sahumündefeimbi sîhiri nindou düdi ai anihondümbofe kehuri arandî ranahambo farîhefimboane nginindî nîngombohünda. Nga sîhefî fimbo yangiri hohoanîmopoani. ² Sîhiri mamami nindou sîhefî wandafî ranaheimbo aboedî nîngombohünda didîboado-ndîhundüranî ai hîhîfî-hîhîfîndeimboyei. Rananîmbo asu ai nginindî nîmboeimbo anihondümbondîhimboyei. ³ Nga Sisas Krais ana ai moai ahandî fimbo yangiri hohoanîmoyu. Nga asu ai ramefiyu ra, Bukambe hoafîmayo nou, ‘Ape, nindou sîhambo moaruwaimbo-marîhinîni hoafî ra sinî wambo gabudî-mafoareandîri,’ mehu. ⁴ Muŋguambo hoafî horombo Bukambe sürü papîmarandî ra sîhefîmbo yamundîfe-munîmbohündamboyo sürü papîmarandî. Ranî hoafî ra sîhefîmbo ngusüfoambe nginîramîndîmuni asu afurîhemuna anihondümbondîhu hîmbondefühî nîmboemboyefî. Rananîmboane asu sîhiri anihondümbondîhundühî nîmboemboyefî. ⁵ God ai ngusüfoambe nginînemîndîmbo asu afurîfe nîngombo hohoanîmo ra sai arandî ai sîheimbo mbîfarîhendür-amboane rananîmbo asu se Sisas Kriasîmbo süngurîhi arîhündî, sîhei mbusümo mamî hohoanîmo yangiri süngundîhimboyei. ⁶ Rananîmbo asu se hohoanîmo, yafambe mamambendîhi

mbundiñhü, sihefi Adükari Sisas Kraisindi
 God asu afindi ranahandambo adükar-ani
 mbisefiñboane.

*Krais ai Suda asu Suda-yafe ndifo ranaheimbo
 mafartheirü*

⁷ Nindou ai Godimbo aboed-ani
 hoafimbohündambo se siheihoari
 ndahümündihündüri sapo Krais ai siheimbo
 masemindündüri nou. ⁸ Nga ro siheimbo
 hoafehandüri, Sisas ai Suda-yafe ratüpuriyu-
 randeimbñ nindoumbofi manüngu. Rananimbo
 asu God ai ahei amoao mamimbo horombo
 hoafire masihendi ra anihondumbo ramareandi
 ra nafuimbohünda Sisas tükümefiyu.
⁹ Rananimbo asu Suda-yafe ndifo ai-amboani
 Godindi hiþoambofe hohoanimo raninambo
 ahambo adükar-ani mbiseiya yahuhayamboyu
 ramefiyu. Sapo Bukambe yare hoafiyowohü
 yahoya,

‘Rananimbo Suda-yafe ndifo ranahei
 himboahü ndüri adükarümb-ani mbisa
 hoafindamboyahi.

Asu sihafñ ndüri herüna kakisaondi-
 haninimboyahi,’ *2 Samuei*
22:50

meho süngu. ¹⁰ Asükaiyo Bukambe yare
 hoafiyowohü yahoya,

‘Suda-yafe ndifo se-amboani Godindi nendi rani-
 babidi hihiñi-hihiñidei,’ *Io*
32:43

meho. ¹¹ Asükai hoafiyowohü yahoya,

‘Suda-yafe ndifo muñgu se Adükarimbo ndüri
 adükarümb-ani mbisei.

Asu munḡuambo nimorehi nindowenihī se
ahandi ndūri herūna kakisaondi hori, *Buk
Song 117:1*

meho. ¹² Asūkai Aisaia ai hoafi yuhū yahuya,
‘Sesindi ahuri ai tūkündüfimbui.

Nindou ranai-animbo Suda-yafe ndifo rana-
hei bogorimbondifi nūḡumbui.

Rananimbo nindou ranai ahambo
anihondumbo-ndi horūhi hī badī horūhi
nimboe imboyei, *Aisaia 11:10*

mehu. ¹³ God ai anihondumbofe
hī mboyondombo hohoanimo ra nīmīndūhani.
Se ahambo anihondumbo-rī hori arī hūndi
ranimbo-animbo asu ai sīheimbo ahandi-mayo
hī hī fi-hī hī fi asu ḡusūfo afurife kife hohoanimo
ra afīndi safi mbī sagadūr-amboane. Rananimbo
Yifiafi Aboedīndi ḡḡnīndi nambo sīhei Godimbo
anihondumbo-fihī hī mboyondombo hohoanimo
ranai adūkari hamīndi ḡgombōe.

*Por ai Suda-yafe ndifo-yafe ratūpurī yu-
randeimb-ani*

¹⁴ Wandafi mamī, ro ḡusūfoambe
anihondumbo-rī heamboanahī se aboedi
hohoanimo hohoanimoyei arī hūndi ranimbo.
Se munḡuambo mamamī fifirife ra aboedi
fifirīhimbo wambo asu se sīheihoari sīmbori
yamundi-firīndei. ¹⁵⁻¹⁶ Ro sīhei hohoanimo
asūkainda botīndihearū saheheamboanahī asu
yīhīmbokoate bīdīfirī hoafi sīheimbo sūrū
papīmarīhandi. Nīmbōe sapo God ai wambo
rani-poanimbo ḡḡnīndi masendi ranina Sisas
Kraisīndi ratūpuri Suda-yafe ndifo aheimbo
farīhefe-ndūrīmbōhūnda. Roana Godimbo
sesī sīhai-randeimbī nahurai ahandi-mayo

aboedi hoafi ra Suda asu ahei ndifo ranaheimbo hoafiyahandüri arihandü. Ro ranaheimbo God sowana ndahamindi-handüri ngahani asu Yifiafi Aboedi ranai randeira asu ai Godindi yangiri tükumbeyahinda samboanahi. Rananimbo asu ro Godindi warihündi-hearümboyahi sapo ahambohünda ninihondi hifokoaru sihoemonda hihifefiyu nou.

17 Rani ratüpuri ra Sisas Kraisi-dibo ratüpurayahi ana, asu ro Godindi ratüpurayahi ranimbohünda hihifi-hihifindamboyahi. 18-19 Ro ngiri amuri moatükuni ranahambo hoafindahi, nga nini ratüpuriyo Kraisi ai wambo ramareandi rani-sünguyu Suda-yafe ndifo Godindi hoafi süngumarihindi rani yangirimboanahi hoafinda sahehea. Ai wandi hoafi, ratüpuri ranahandamboyu farihendiri haya ratüpurimayahi. Raniyu asu Yifiafi Aboeindi nginindinambo ai wambo mafarihendira hepünüfeimbi moatükuni asu Godindi nginindi nafuimbo moatükuni ra ramarheandi. Ranimboyahi ro Serusarem ngoafihü peya hehea Kraisiindi aboedi hoafi munguambo ra wataporimbo-rihi hambo asu Iririkum hifihi tükümeheandi. 20 Rani ratüpuri ra nindou bidifiri ai Sisasiindi ndüri himborikoate-yeimbi ranaheimboanahi ro ho aboedi hoafi bokarhefembo hohoanimoayahi. Roana wori moani ngorü nindoundi kambohoaniwami worimbombo-yahipoani hohoanimoayahi, nga wani. 21 Nga Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, 'Nindou didiyei ai Kraisi ahambo hoafiyondüri-

koate-memondürî ai-anîmbo hoeindîhorî-
mboyei.

Nindou dîdîyei ai ahandî hoafi
hîmborîkoate-yeimbî ai anîmbo ahambo
fîfîrîndîhorîmboyei,' *Aisaia 52:15*

meho ranîmboanahî refembo hohoanîmoayahî.

Por ai Spen hîfîna hombo hohoanîmomayu

²² Ranîmbo-hündamboanahî asu ro sîheimbo
sowana afîndîmbo tüküfembo kîkarîheheandî.
²³ Nga asu ndanî hîfînî ro ratüpürîmbo
ratüpürî moai nîngo. Afîndî hîmbanî maho
ra ro sîheimbo sîfo hoeifendürîmbo sahehea
hohoanîmomayahî. ²⁴ Nga hapondanî ana awi
refembo hîmboayo. Ro Spen hîfîna gagühühî
asu nafîna sîheimbo sînî hoeifendürî hefe
homboanahî hohoanîmoayahî. Rananîmbo
awi ro dîdî asu ranîhü se-babîdî akîdou
nîmandî hîhîfî-hîhîfînda sahehea. Sîheimbo
hoeindîhe hînîngîndîhearü heheambo-anîmbo,
asu se wambo Spenînambo hombo ranafî
fandîhehindîra ngamboane.

²⁵ Nga awi haponda hamîndî ana
Serusaremînambo Godîndî nindou ra
farîhefe-ndürîmbo hahühanahî. ²⁶ Godîndî
nendî bîdîfîrî Serusaremî-yafe mbüsumo
amarei ranai napokoate-mayeiamboyei
Masedonia asu Akaiahündî Godîndî
hoafi süngürîhindeimbî ai kakî gugurîfe
mburûmbo farîhefe-ndürîmbohündambo
hoafi fîrîhümündî masîhehindî. ²⁷ Ai ahei
hohoanîmonambo yangîrî moanî kakî ra
gugurîhi masîhehindî. Suda ai ahei ndîfo
nindou ranaheimbo Godîndî aboedî hohoanîmo

raninamboyo farihhindürühi didiboado-
marihhindürü. Ranimboane asu Suda-yafe ndifo
ranamboani Sudambo ahei fi ningo hohoanimo
ranimbo simbori mbifarihahi-ndüramboane.
28 Ranimoatükunü ra ro mungundühe
mbundühambo-anambo samboanahi. Ro kaki
Suda Serusaremihündi ranahei warambe
hiningindühe heheambo-animbo, asu ro Spenina
ngahühi nafina rühi didi sheimbo hoeindi-
hearümboyahi. 29 Sheimbo sowana asinühi
ana, ro fifirihamboanahi Kraisindi-mayo
didi boadofe hohoanimo rani simongorühi
didi mboyahi.

30 Wandafi mamü, Adükari Sisas Kraisindi
süngu asu Yifafi ai ngusüfo pefe sai-
randeimb-ane rani-süngu ro shei ngusüfoambe
botirihendühi sheimbo hoafehandürü nda:
Se wambo fandihehindüri hehimbo Godimbo
didi bafifembo ra tiri ifo-ndefomboane ai
wambo farihefe-ndirimböhünda. 31 Nindou
Sudiahündi Godindi hoafi süngufekoate
amarei ra wambo-yindirimbo maseimbo se
wamböhünda Godimbo didibafi-ndahindani
animbo asu ai wambo ahei warambeahindi
aboedambo-mbireandiramboane. Asu
se didibafi-ndahindan-animbo ai wambo
fandihendüra Godindi nendi Serusarem
ngoafihü amarei ranai wandi-mayo fehefe
ratüpuri ra ndorühi mbisahümüdi-amboane.
32 Ranimboane asu God ai yare hohoanimoayu
ana, ro sheimbo sowana hihifi-hihifümbi
dügühühimbo se-babidimbo fi handihe
nimandimboyahi.

33 Sapo God, afurifimbi hohoanimo

nim+ndühayu ranai munḡuambo se babid+
mbinḡḡuwamboane. Nḡa an+hond-ane.

16

*Nimoreh+ nindowenih+ afind+ aheimbo Por ai
h+hif+marandür+*

¹ Se s+hefi reh+ Fibimbo fih+ndühümündi
samboanah+ hoafayah+. Sapo ai Senkria
ḡoaf+hündi an+hondümb+r+hindeimbi
far+hendür+randeimbi+mayo ranahambo. ² Se
Adükar+ndi süḡḡu Fibimbo fih+ndühümündi
se-babid+imbo s+hei mbusümo mb+n+ḡḡo-
wamboane. Ran+ hohoan+imo ranane aboedayo,
ḡḡa God+ndi nindow s+h+i+ ran+ hohoan+imo
ranan+imbo süḡḡund+humboane. Asu n+n+imboyo
ai mbon+imbo-ndam+ndowan+ ra se ahambo
fand+hehindi. Nimboe ai nindow afind+
ranaheimbo far+hendür+ marand+ asu wambo
amboan+ mafar+hend+i+. ³ Sisas Krais+ndi
ratüpur+ ro mam+ ratüpur+yef+i+r+hundeimbi
Prisira, asu Akwirambo wandi+mayo h+h+i+
hoafi+ nda hoaf+indahüp+i+. ⁴ Nindow yimbu
ai y+i+imbo moai y+h+imboyafe wambo
far+hefe-nd+i+r+imbohünda. Ranane asu ro
yang+r+yah+poan+ ahafembo h+h+i+far+hap+i+,
ḡḡa wan+. Suda-yafe nd+ifo God+ndi hoafi
süḡḡur+hindeimbi munḡu ranamboan+
ahafembo h+h+i+f+i+hüp+rühanei. ⁵ Asu wandi
h+h+i+ hoafi+ nda nindow ahafe worambe
fand+hi ar+hünd+ aheimbo hoaf+indahündür+.
Wandi wandafi hondü Epainetus+imbo amboan+
wandi+mayo h+h+i+ hoafi+ nda hoaf+indahündo.
Nindow ra ai boateiyu Esia h+i+f+hünd+ God+ndi

hoafi masemüdu. ⁶ Maria nimorehi sapa s'heimbohünda ratüpurî tîñîrîfomayo ho ranahambo amboanî se wandî hîhîfî hoafi nda hoafîndahündo. ⁷ Wandî hîhîfî hoafi nda nindou yimbu Andronikus asu Suniasimbo hoafîndahüpîrî. Nindou yimbu aiana wandî sîrambeahîndî-anafanî, nga aiyafanî ro mamî munçu karabusambe manîmboefî. Nindou aiana Godîndî hoafi sowandümo homo-rundeimbî ahamundî mbusümo ndürîmb-anafanî. Ai boateiyafanî wambo ngasündîrî-neandîrî hena asu ai Kraisimbo süngunîmarînrî. ⁸ Ambriatus ai wandî wandafî hond-ani Adükarîndî hohoanîmo ranî-süngu ahambo wandî-mayo hîhîfî hoafi nda hoafîndahündo. ⁹ Urbanus ana Kraisîndî ratüpurî ra mamî sîhîrî-babîdimbo ratüpurîyu-randeimb-ani. Asu wandî-mayo hîhîfî hoafi nda ahambo hoafîndahündo. Asu Stakisimbo wandî-mayo hîhîfî hoafi nda hoafîndahündo nîmboe ai wandî wandafî hond-ani. ¹⁰ Aperes ahandî Kraisimbo süngufe hohoanîmo ra rarîhi hoeirîhinda mayowa ngînrînd-ane masei, nga ahambo wandî hîhîfî hoafi nda hoafîndahündo. Asu Aristoburusîndî worambe nindou-anîmboei aheimbo wandî hîhîfî hoafi nda hoafîndahündürî. ¹¹ Herodion, wandî sîrambeahîndî nindou, ahambo wandî hîhîfî hoafi nda hoafîndahündo. Asu Narsisusîndî worambe nindou Adükarî-babîdî amarei ranaheimbo wandî-mayo hîhîfî hoafi nda hoafîndahündürî. ¹² Adükarîndî ratüpurî tîñîrîfoyafe-rînandeimbî Trifina asu Trifosa ahafembo wandî-mayo hîhîfî hoafi nda hoafîndahüpîrî. Persis wandî wandafî hond-ane asu ai-amboanî Adükarîndî ratüpurî tîñamboy-

randeimb-ane ahambo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahundo. ¹³ Rufus ana nindou aboedi hamind-ani Adükari^mbo süngufimbo. Asu ahandi hondi ai wambo amboani ahandi nimori hondümboreandiri haya didiboado-mareandiri. Nga ahafembo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahupiri. ¹⁴ Asinkritus, Fregon, Hermes, Patrobas, asu Hermas-anemo asu wandafi mamⁱ ai-babid animboei ranaheimbo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahündüri. ¹⁵ Firorogus Suria-anafe, Nereus, asu ahandi reh-ane, Orimb^as asu Godindi nendi ai-babid animboei ranaheimbo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahündüri. ¹⁶ Godindi nendi-yafe hohoanimo wandafi mamⁱ ranaheimbo simbori wakikihindürimboane. Mungu ai siheimbo hihifarihündüri.

Kraisindi nendimbo yikürübiru-rundeimbi

¹⁷ Wandafi mamⁱ, siheimbo ro hoafehandüri nindou yikürübiru asu sihei anihondümb^ofe hohoanimo moaruwai-mboru arundi ranahamumbo se hⁱbadihumbo. Asu anihondümb^o hoafi se masahümüⁿdi ranahambo gogonimbofoaru-rundeimb-anemo se ahamumbo sowahi ngeimboyei, nga bündahindi. ¹⁸ Yahurai nindou ana sihefi Adükari Sis^as Krai^s ranahandi ratüpurⁱ ra rarundühi-yomopoani, nga moani ahamundi fimbo hihifi-hihifi hohoanimo rani yanggir-ane ratüpurⁱyomo arundi. Ahamundi aboedi asu aparümbⁱ hoafi ranambo asu nindou ai fifirifekoate-mayeⁱ ranaheimbo tkai hoafimemo. ¹⁹ Se Godindi hoafi sünguarihündi ranimbo hoafi ra mahowa nindou ai hⁱmboriyei

parihimboanei. Ranimboanahi ro siheimbo hihifi-hihifayahi. Nga roana siheimbo se aboedi hohoanimo ra fifirindhindi samboanahi, nga moaruwai hohoanimo se fifirindhimboyei, nga yowani, saheheamboanahi hoafayahi. ²⁰ God ana ngusüfoambe afurife kifeimbi hohoanimo ra nimindhani asu ngiri amitata Satanimbo yiruna puhindu sihei yiri hoarehi hifinambondiri. Sifehi Adukarindi-mayo hipoambofe hohoanimo ra se-babidi mbimarin-duramboane.

Nindou bidifiri ai Romohündambo hihifi hoafi koamarihendi

²¹ Ro mam ratupuriye-rihoandeimbi Timoti ai siheimbo hihifaranduri. Asu Rusius, Seson, Sosipater mam amboani wandi srambeahind-anemo ai siheimbo hihifi hoafi hoafemonduri. ²² Ro Tertius-anahi. Ro Porindi yafambehundi hoafi nda sahamindi heheamboanahi suru papimarhandi. Adukarindi ndurinambo ro siheimbo hihifi hoafi nda hoafayahinduri. ²³⁻²⁴ Gaius ai siheimbo hihifi hoafi hoafeyunduri. Ro ahandi worambe-ane animboahi. Asu nindou bidifiri Godindi hoafi süngurihindeimbi ahandi worambe amboani mare rarihi arihundi. Erastus ai gafmani-yomondi kaki hifandi-randeimb-ani ndani ngoafihü asu sifehi wandafi Kwartus-ani ai siheimbo hihifi hoafi nda hoafefani.

Sihi Godimbo aboed-ani mbisefimboane

²⁵ Asu ro Sisas Kraisimbo aboedi hoafi hoafiya arihandi raninambo siheimbo God ai ngininda-mündurimbui. Dibo hoafi nda horombo ana dibo menjoroyo, nga asu hapondaniyo

God ai ra semündü weindahimareandi.
²⁶ God koadürümbo-koadürümbo nüngumbü ai
hoafimayuwa asu ahandi hoafiyomo-rundeimbi
hoafi sürü papiru masihoemo raninambo dibo
hoafi ra weindahi tüküfefeyo asu nindou
ai ranahambo fifirimarihindi. Muṅguambo
sirihündi ai hoafi ra anihondümbo-rihindühi
süṅgumbirihindi yahuhayamboyu God ai
ramareandi. ²⁷ God mamı ai fifireandeimbi
hond-ani asu Sisasindi süṅgu muṅguambo
si ahambo aboed-ani mbısefimboane. Nga
anihond-ane.

Godindï Hoafi
The New Testament in the Angor language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angor long Niugini

Copyright © 2001 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Angor

Contributor: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

c500d379-d0cf-5c22-9613-91d7bcc63af3